

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická
Katedra veřejné správy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Popis a analýza činnosti vybraného orgánu
státní správy**

Předkládá: Petra Mathejízková

Vedoucí diplomové práce: doc. PhDr. Lukáš Valeš, Ph.D.

Plzeň 2022

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Petra MATHEJZÍKOVÁ**
Osobní číslo: **R20N0025P**
Studijní program: **N0421A220001 Veřejná správa**
Téma práce: **Popis a analýza činnosti vybraného orgánu státní správy**
Zadávací katedra: **Katedra veřejné správy**

Zásady pro vypracování

Úvod

Teoretická část

1) Migrace a ČR

2) Institucionální rámec

3) Legislativní rámec

4) Činnost Oddělení pobytu cizinců

5) Činnost Oddělení pobytového správního řízení

Praktická část

6) Dopady koronavirové krize na činnost OAMP

Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

viz zvláštní seznam

Vedoucí diplomové práce: **Doc. PhDr. Lukáš Valeš, Ph.D.**
Katedra veřejné správy

Datum zadání diplomové práce: **29. března 2021**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2022**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

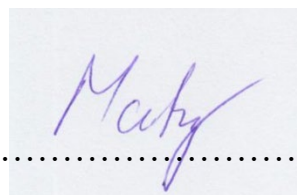
JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 25. října 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Popis a analýza činnosti vybraného orgánu státní správy“ zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Plzeň březen 2022

A rectangular box containing a handwritten signature in blue ink. The signature is cursive and appears to read 'Mathejz'. Below the box is a horizontal dotted line.

Petra Mathejzík

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé diplomové práce doc. PhDr. Lukáši Valešovi, Ph.D., za jeho odborné vedení, cenné rady, trpělivost, vstřícnost a čas, který mi věnoval.

Zároveň bych ráda poděkovala zaměstnancům Odboru azylové a migrační politiky, kteří mi věnovali svůj čas a odpověděli mi na otázky určené pro praktickou část.

Obsah

Úvod	1
TEORETICKÁ ČÁST	3
1) Migrace a ČR.....	3
1.1 Základní pojmy	6
1.2 Migrační politika.....	7
1.3 Aktuální stav migrace v ČR.....	9
1.4 Legální migrace v ČR	11
1.5 Národnostní menšiny	13
2) Institucionální rámec – ústřední orgány státní správy ČR.....	15
2.1 Ministerstvo vnitra.....	15
2.1.1 Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)	16
2.1.2 Správa uprchlických zařízení.....	18
2.1.3 Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců	19
2.2 Policie ČR.....	19
2.3 Ministerstvo zahraničních věcí	20
2.4 Další dotčená ministerstva	21
3) Legislativní rámec	23
3.1 Novela zákona o pobytu cizinců.....	26
4) Činnost Oddělení pobytu cizinců OAMP.....	28
4.1 Přepážkoví pracovníci.....	28
4.2 Biometrie	30
4.3 Administrativa	32
4.4 MCE (Materiály cizinecké evidence)	33
4.5 Vedení.....	34
5) Činnost Oddělení pobytového správního řízení OAMP.....	36
5.1 Výsledky	36
5.2 Ukončování spisů, zániky zaměstnaneckých karet, zastavení řízení	38
5.3 Rozhodování žádostí.....	41
PRAKTICKÁ ČÁST	45
6) Dopady koronavirové krize na činnost OAMP	45
6.1 Negativní dopady koronavirové situace na činnost OAMP.....	45
6.1.1 Poštovní podání.....	46
6.1.2 Přejížděné pobyty	48

6.1.3. Lhůty.....	50
6.1.4. Ochranná opatření.....	51
6.1.5 Pracovníci	53
6.1.6. Podmínky pro vstup na pracoviště OAMP	55
6.2 Pozitivní dopady koronavirové situace na činnost OAMP	57
6.3 Návrhy na zmírnění dopadů pandemie na činnost OAMP	58
6.3.1. Komunikace	58
6.3.2. Vzdělání	59
6.3.3. Legislativa a systematizace.....	59
6.3.4. Elektronizace, modernizace	60
6.4 Shrnutí rozhovorů	61
Závěr	63
Resume	67
Seznam použitých zdrojů.....	69
Seznam obrázků.....	75
Seznam tabulek	75
Seznam příloh	75

Úvod

Pro svou diplomovou práci jsem si vybrala téma „Popis a analýza činnosti vybraného orgánu státní správy“ a jako zmíněný orgán jsem si zvolila Odbor azylové a migrační politiky (dále jen OAMP). K volbě tohoto tématu mi napomohla skutečnost, že na jednom z regionálních pracovišť OAMP, konkrétně na Oddělení pobytu cizinců pro Plzeňský kraj, již čtvrtým rokem pracuji. Díky tomu jsem měla ještě před začátkem zpracovávání diplomové práce alespoň základní přehled o činnosti tohoto oddělení a bylo pro mě snadnější získat potřebné informace a především kvalifikované odpovědi na otázky, které jsou stěžejní součástí praktické části diplomové práce.

Vedle výše zmíněného jsem toho názoru, že problematika azylové a migrační politiky se rok od roku stále více dostává do povědomí společnosti, migrační krize se prohlubuje, počet příchozích cizinců do České republiky (dále jen ČR) rapidně narůstá, a proto je pro každého člověka dobré se v této problematice alespoň základně orientovat, vědět, že existuje OAMP, jaké činnosti provádí a s jakými problémy se jeho zaměstnanci potýkají.

Cílem této diplomové práce je přiblížit základní otázky z problematiky migrace v souvislosti s ČR, vymezit institucionální a legislativní rámec azylové a migrační politiky a především charakterizovat veškerou činnost Oddělení pobytu cizinců a Oddělení pobytového správního řízení jako součástí OAMP. Zároveň má tato práce poukázat na dopady koronavirové krize na činnost OAMP a nastínit možnosti jejich zmírnění nebo úplného odstranění.

Tato práce se skládá z teoretické a praktické části. Teoretická část v první kapitole přibližuje pojetí migrace, vysvětluje základní pojmy, které se v souvislosti s touto problematikou často používají, charakterizuje migrační politiku ČR, popisuje aktuální stav migrace u nás, vymezuje možnosti legální migrace v ČR a snaží se o vysvětlení pojmu národnostní menšina. Druhá kapitola vymezuje institucionální rámec ve spojitosti s azylovou a migrační politikou. Ze součástí Ministerstva vnitra (dále jen MV) se detailněji zaměřuje na popis OAMP, Správu uprchlických zařízení a Komisi pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců; vedle toho pak nastiňuje činnost Policie ČR, Ministerstva zahraničních věcí (dále jen „MZV“) a dalších dotčených ministerstev. Třetí kapitola uvádí charakteristiku legislativního rámce řešené problematiky, a to

především zákona o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“) včetně jeho novelizace. Čtvrtá kapitola se věnuje popisu činnosti Oddělení pobytu cizinců OAMP s rozdělením na činnost přepážkových pracovníků, pracovníků biometrie, administrativních pracovníků, MCE pracovníků a vedení. Pátá kapitola rozebírá činnost Oddělení pobytového správního řízení OAMP, mezi jehož hlavní úkoly patří výsledky, ukončování spisů, zániky zaměstnaneckých karet a rozhodování žádostí.

Praktická část – šestá kapitola této práce – se zaměřuje na vymezení dopadů koronavirové krize na činnost OAMP. Na základě několika provedených rozhovorů se zaměstnanci OAMP se budu snažit nastínit negativní, ale i pozitivní dopady pandemie na činnost OAMP. Následně představím několik možností zmírnění negativních dopadů pandemie covidu-19, kterých je dozajista mnohem více.

TEORETICKÁ ČÁST

1) Migrace a ČR

Migrace obyvatel je nejdynamičtější proces v lidské společnosti a zahrnuje přirozené projevy lidského života. Migrace je přesun jednotlivců i skupin v prostoru, který je spolu s porodností a úmrtností klíčovým prvkem v procesu populačního vývoje a výrazně ovlivňuje společenské a kulturní změny obyvatelstva na všech úrovních. S ekonomickým rozvojem se intenzita migrace neustále zvyšuje. Migrace s sebou přináší spoustu změn. Většinou jde o změny, jež se odehrávají na úrovni bydlení, zaměstnání a sociálních vztahů, přičemž z hlediska nabývání nových hodnot nemusí jít vždy o zisky, ale také o ztráty. Migrace se výrazně podílí na proměnách způsobu života nejen v jeho praktických formách, ale také v myšlení lidí.¹ Cílem může být lepší vzdělání, sloučení rodin, založení podnikání či změna zaměstnání, nejčastější příčinou migrace ale bývají ekonomické pohnutky. Ve všech těchto případech se jedná o migraci dobrovolnou. O migraci nucené hovoříme v případech, kdy lidé utíkají před politickým útlakem nebo válkou.

Je důležité si uvědomit, že migrace a uprchlická krize nejsou novými fenomény. Migrace za bezpečnějším a lepším životem je cesta, na kterou se každoročně vydávají miliony lidí. Je to v podstatě běžný jev, který je spojen s lidskou historií. Migrace je ostatně chápána jako jeden z prostředků, jak řešit různé problémy.²

Migrace patří v posledních letech k často diskutovaným tématům, a to pro jeho aktuálnost a závažnost. Současná diskuse o migraci je ovlivněna především mediální debatou o uprchlících, kteří se pokoušejí dostat do Evropy z válečných zón v Sýrii, Iráku či Libyi. Praktické i teoretické přístupy k migraci jsou přitom silně určovány širším politickým, ekonomickým a kulturním kontextem, často ovšem jen v krátkodobém rámci jednotlivých volebních období. Je nutné si uvědomit, že pojem migrace nezahrnuje pouze uprchlíky, kteří kempují u hranic a dopouští se výtržnictví, jak nám ukazují média. Migrace zahrnuje všechny cizince, kteří přicházejí do ČR (uprchlíky, ale i cizince s platným pobytem, žijící

---

¹ BROUČEK, Stanislav. *Migrace a česká etnologie*. [Praha]: Středisko společných činností AV ČR, 2018. Věda kolem nás. ISBN 978-80-270-4277-7.

² KOUDELKA, Josef. *Imigrace a liberalismus: dopady migrace, teorie a možná řešení*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2018. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-454-4.

u nás běžným každodenním životem), ale i české občany, kteří odcházejí žít do zahraničí.³ MZV uvádí, že v zahraničí žije odhadem až čtvrt milionu Čechů, a pokud jde o české krajany (cizince s českými kořeny), odhady uvádějí 2–2.5 milionů osob.⁴

V dnešní době lze pozorovat značné posuny na úrovni vnitrostátního, unijního i mezinárodního práva, jež souvisejí s migrační vlnou, bojem proti terorismu i s obavami obyvatel států Evropské unie (dále jen EU). Mnohem více než legislativní řešení migrační krize je ale potřeba hledat řešení politická. Tedy taková řešení, která budou reálně řešit dopady válečných situací ve státech konfliktů a z tohoto důvodu i neustálý příliv uprchlíků do členských států EU. Jedině taková řešení mohou do budoucna pomoci řešit nelegální migraci a zabránit nadměrnému přílivu uprchlíků do ČR a ostatních států EU.⁵ Jak uvádí autoři knihy *Migrace: historie a současnost: „Mezinárodní migraci lze klást překážky, lze ji zpomalovat vízovou povinností, uzavíráním hranic, ale tyto prostředky jsou drahé a jen částečně účinné. Institucionální teorie migrace nám říká, že pokud budou imigranti motivováni překážky překonávat, vytvoří se instituce, které jim v tom budou pomáhat.“*⁶

Migrace ve své současné podobě je ale vedle negativních pojetí této problematiky významným přínosem pro české hospodářství a dokonce pomáhá mnoha podnikům dostát smluvním závazkům. Především v roce 2020 při uzavření hranic často docházelo k výrazným problémům zaměstnavatelů, kteří nebyli schopni dostát svým závazkům kvůli vážnému nedostatku pracovní síly. Počet cizinců pracujících v technologických odvětvích stoupá a migrující pracovníci pomáhají také ve zdravotnictví a v sociálních službách, které dlouhodobě trpí nedostatkem zaměstnanců. Tito pracovníci tak přispívají k tomu, že služby z těchto oblastí jsou dostupné pro všechny občany. Současní migranti se rovněž

---

³ CARENS, Joseph H. *Imigranti a právo na pobyt*. Přeložil Martin BRABEC, přeložila Miluše KOTIŠOVÁ, přeložil Josef VELEK. Praha: Filosofia, 2016. Filosofie a sociální vědy. ISBN 978-80-7007-471-8.

⁴ Ministerstvo zahraničních věcí ČR. *Počet českých krajanů v zahraničí*. [online]. 2020. [cit. 5. 2. 2022]. Dostupné z:

https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/vyrocní_zpravy_a_dokumenty/poskytnute_informace/pocet_ceskych_krajanu_v_zahranici.html

⁵ PÍTROVÁ, Lenka. *Aktuální právní aspekty migrace*. Praha: Leges, 2016. Teoretik. ISBN 978-80-7502-162-5.

⁶ UHEREK, Zdeněk, Věra HONUSKOVÁ, Šárka OŠŤÁDALOVÁ a Vladislav GÜNTER. *Migrace: historie a současnost*. Ostrava: Občanské sdružení PANT, 2016. Moderní dějiny (Občanské sdružení Pant). ISBN 978-80-905942-9-6, str. 131.

uplatňují jako inovátoři, myslitelé a především podnikatelé. Klíčovým faktem v cizinecké problematice je to, že na cizince bydlící v ČR je nejprve nahlíženo jako na levnou pracovní sílu, přičemž nejen zaměstnavatelé, ale i některé veřejné instituce a celá společnost se často o jejich práva nezajímají. Nepřátelsky naladěné veřejné mínění situaci ještě dále zhoršuje.⁷ Je nutné zmínit, že cizinci mívají obvykle vyšší kvalifikaci než nezaměstnaní čeští občané, a to zejména ve srovnání s dlouhodobě a opakovaně nezaměstnanými. Velmi často se ale stává, že pro české občany „neatraktivní“ nabídka práce může být pro cizince ekonomicky velmi zajímavá. Proto často dochází k tomu, že dobře kvalifikovaní cizinci pracují v ČR na takových pracovních pozicích, kde jejich vzdělání není ani potřeba, a tím pádem nejsou ani adekvátně ohodnoceni.⁸

Především v důsledku stále poměrně velkého podílu tzv. cirkulačních migrantů (migranti, kteří se stále pohybují mezi ČR a domovskou zemí) a poměrně krátkému času od doby, kdy začala migrace ve světě v masovějším měřítku, se setkáváme pouze s relativně malým počtem výrazných územních koncentrací etnických minorit uvnitř měst nebo regionů. Vedle ruské komunity v Karlových Varech je možné zmínit i koncentraci Vietnamců v Praze (zejména v oblasti Prahy 2 a 12 – např. v okolí tržnice SAPA) nebo mongolskou komunitu v Blansku a několik dalších. Je ale pravděpodobné, že v budoucnu, po dalším přílivu migrantů do ČR, budou cizinci hrát ještě významnější roli v utváření komunit a v přetváření nejrůznějších struktur české společnosti.⁹

Některé z nynějších dynamik a forem migrace budou nejspíš pokračovat i v budoucnosti, některé z nich zase zmutují, nicméně pokud se podíváme do budoucnosti, vidíme tři široké migrační trendy, se kterými se bude svět pravděpodobně potýkat. Prvním trendem je tzv. selektivní migrace. Kvůli tomu, že bohatší státy mohou řídit migrační toky, je vysoce pravděpodobné, že dojde ke zvýšení selektivity migrantů. Migrace rodin a lidí s nízkou kvalifikací bude sice dále pokračovat, upřednostňována ale nejspíše bude přistěhovalecká politika podpory profesionální a vysoce kvalifikované migrace. Druhým trendem, který

---

⁷ JUNGWIRTH Tomáš. *Cesty k prosperitě: migrace a rozvoj v ČR*. [online]. Praha: Charita ČR, 2019. [cit. 6. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/res/archive/015/001830.pdf?seek=1580377027>

⁸ KACZOR, Pavel. *Trh práce, pracovní migrace a politika zaměstnanosti ČR po roce 2011*. Praha: Oeconomica, 2013. ISBN 978-80-245-1930-2.

⁹ DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-039-1.

lze v budoucnu očekávat, je příliv značného počtu migrantů v důsledku náhlých (přírodní katastrofy a politické konflikty) a dlouhodobých událostí (klimatické a demografické změny). Třetím trendem pak bude vyústění reakce na migraci. Z migrace mohou vyplynout tři typy sociální interakce – konflikt, kohabitace (koexistence lidí různých kultur, ale bez většího nadšení) a kreolizace (hluboké a postupně se prohlubující střetávání různých kultur). Dnes můžeme vidět v naší společnosti prvky všech tří zmíněných druhů sociální interakce na migraci a je jen otázkou času, kdy zjistíme, jakým z těchto směrů se bude společnost v návaznosti na migraci vyvíjet dál.¹⁰

1.1 Základní pojmy

Do základních pojmů spojených s problematikou migrace je důležité zařadit především slova jako *cizinec*, *migrant*, *nelegální migrace* a *nelegální migrant*, *uprchlík* a *žadatel o mezinárodní ochranu*. Pochopit význam a rozdíl těchto pojmů je důležité, aby nedocházelo k jejich záměně a špatnému pochopení statistik, které můžeme v médiích často sledovat.

Pojem *cizinec* je definován v zákoně o pobytu cizinců, který uvádí: „*Cizincem se rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie.*“¹¹ Pojem *cizinec* je tedy právní termín, který je definován českým právním řádem.

Na rozdíl od pojmu *cizinec* termín *migrant* není v českých zákonech definován a nemá ani jednotnou právní definici zavedenou mezinárodní smlouvou. Mezinárodní organizace pro migraci definuje migranta jako osobu, která se narodila nebo žila v jiné zemi a z této země (tzv. země původu) dočasně nebo trvale odešla. Důvody tohoto odchodu nejsou definovány, může se ale jednat o špatné životní podmínky v zemi původu nebo například o přírodní katastrofu.¹²

Pojem *nelegální migrace* v obecné rovině znamená migraci, která probíhá bez kontroly a řízení ze strany cílových zemí. Jedná se o případy, kdy cizinci vstupují do cílových zemí nebo v nich pobývají, a to bez řádného oprávnění. Z toho vyplývá, že pojem *nelegální migrant* označuje cizince, který vstupuje

---

¹⁰ COHEN, Robin. *Migrace: stěhování lidstva od pravěku po současnost*. V Brně: Mapcards.net, 2019. ISBN 978-80-87850-09-1.

¹¹ § 1 odst. 2 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

¹² About migration. *www.iom.int* [online]. 2021 International Organization for Migration [cit. 5. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.iom.int/about-migration>

na území státu bez platného oprávnění, popř. v něm bez platného oprávnění pobývá. Důvody jeho vstupu na území mohou být rozdílné. Nelegální migrace je zpravidla organizována sítěmi převaděčů a může proto v sobě nést aspekt organizovaného zločinu ve formě obchodu s lidmi.¹³

Pojem *uprchlík* je definován mezinárodním právem. Jedná se o právní pojem, který zakotvuje Úmluva o právním postavení uprchlíků. Uprchlík je osoba, která se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských, národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo kvůli zastávání určitých politických názorů odmítá ochranu své vlasti. Uprchlíkem je také člověk, jemuž ve vlastní zemi hrozí např. smrt nebo mučení, protože má jiné náboženské vyznání nebo jiný politický názor, a proto hledá ochranu v jiné zemi. Klíčovým aspektem pro uprchlíka je tedy nedobrovolnost jeho odchodu z vlastní země, čímž se výrazně liší od migranta, který svou zemi opouští dobrovolně.¹⁴

Žadatel o mezinárodní ochranu je ten, kdo o sobě tvrdí, že je uprchlík, a požádal o mezinárodní ochranu v daném státě. V průběhu posuzování jeho žádosti ho nazýváme žadatelem o mezinárodní ochranu. Mezinárodní ochrana má v ČR podle zákona o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu) podobu buď azylu, nebo doplňkové ochrany. Pokud dojde ke kladnému rozhodnutí žádosti a tím pádem k udělení mezinárodní ochrany, nazývá se dotyčný *azylantem* nebo *osobou požívající doplňkové ochrany*.¹⁵

1.2 Migrační politika

ČR se zaměřuje především na bezpečnostní aspekty migrace, které představují průřezový element *Strategie migrační politiky ČR* (dále jen „Strategie“), kterou přijala vláda svým usnesením ze dne 29. července 2015. Tato strategie si klade za cíl posilovat pozitivní aspekty migrace a co nejúčelněji eliminovat negativní jevy a rizika spojené s migrací. Tento materiál definuje klíčové zásady migrační

---

¹³ MV ČR. *Slovníček pojmů*. [online]. 2021. [cit. 5. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>

¹⁴ Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 208/1993 Sb., o Úmluvě o právním postavení uprchlíků a Protokolu týkajícím se právního postavení uprchlíků.

¹⁵ Migraceonline.cz. *Migrace v ČR: Fakta a čísla*. [online]. 2021. [cit. 5. 2. 2022]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/migrace-v-cr-fakta-a-cisla>

politiky českého státu, stanovuje cíle v dané oblasti na národní i unijní úrovni a uvádí konkrétní nástroje sloužící k jejich dosažení.¹⁶

Mezi prioritní tematické okruhy v této problematice (vedle již zmíněné bezpečnosti státu) patří integrace cizinců, nelegální migrace a návratová politika, mezinárodní ochrana, vnější dimenze migrace, volný pohyb osob v rámci EU, schengenská spolupráce, ochrana hranic, legální migrace a provázanost se společnými politikami EU. Na realizaci Strategie dohlíží Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci.¹⁷

ČR má také definované zásady migrační politiky, které formulují priority ČR v oblasti migrace. Reagují tak na současnou diskusi k těmto tématům a vznikly na základě potřeby jasně vyjádřit postoje ČR k této problematice. Dále mají sloužit k otevření diskuse a posílení informovanosti odborné i širší veřejnosti o otázkách migrace. Zásady jsou řazeny dle priority a zastupují všechny výše zmíněné hlavní tematické okruhy migrace.

Zásady jsou MV definovány takto:

„Česká republika: dostojí povinnosti zajistit občanům v rámci své migrační politiky klidné soužití s cizinci a díky účinné integraci zabráni vzniku negativních sociálních jevů, zajistí bezpečnost svých občanů a efektivní vynucování práva v oblasti nelegální migrace, návratové politiky a organizovaného zločinu spojeného s převaděčstvím a obchodováním s lidmi, dostojí svým závazkům v oblasti azylu a zajistí flexibilní kapacity svého systému, posílí aktivity s cílem pomoci uprchlíkům v zahraničí a s tím související prevenci dalších migračních toků, včetně podpory rozvoje zemí při zvládání migračních krizí, bude prosazovat udržení výhod volného pohybu osob v rámci Evropské unie a v schengenském prostoru, podpoří legální migraci, která je pro stát a jeho občany přínosná tak, aby Česká republika mohla pružně reagovat na potřeby svého pracovního trhu i reflektovat dlouhodobé potřeby státu, dostojí mezinárodním a evropským

---

¹⁶ MV ČR. *Obecně o migrační a azylové politice ČR*. [online]. 2021. [cit. 6. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/obecne-o-migracni-a-azylove-politice-ceske-republiky-obecne-o-migracni-a-azylove-politice-ceske-republiky.aspx>

¹⁷ MV ČR. *Strategie migrační politiky ČR*. [online]. 2021. [cit. 6. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/strategie-migracni-politiky-ceske-republiky.aspx>

závazkům v oblasti migrace a aktivně se zapojí do celoevropských debat a hledání společných řešení.“¹⁸

Vedle toho jsou bezpečnostní aspekty migrace definovány v *Auditě národní bezpečnosti*. Tento komplexní materiál, který definuje bezpečnostní politiku státu v aktuálních bezpečnostních oblastech a posuzuje odolnost ČR vůči současným bezpečnostním hrozbám, schválila vláda ČR 14. 12. 2016. Jeho zpracování koordinoval ministr vnitra Milan Chovanec, pracovalo na něm 10 odborných týmů a přes 120 expertů ze státní správy a akademického prostředí v ČR i zahraničí. Tento dokument reaguje na změny bezpečnostních hrozeb ve světě a definuje oblasti a způsob, jakým by mělo dojít k posílení odolnosti státu vůči těmto bezpečnostním rizikům.

Mezi deset okruhů hrozeb, které Audit národní bezpečnosti řeší, patří kapitola týkající se bezpečnostních aspektů migrace. Jako dvě hlavní hrozby jsou v této kapitole určeny hrozba nelegální migrace v důsledku zvýšeného počtu lokálních ozbrojených konfliktů ve světě a nedostatečná integrace legálních migrantů, která může představovat zdroj sociálního napětí v ČR.¹⁹

1.3 Aktuální stav migrace v ČR

O aktuálním stavu migrace v ČR informuje pravidelně MV ve svých čtvrtletních zprávách o migraci. Třetí čtvrtletní zpráva MV o migraci udává, že počet cizinců na území ČR setrvale stoupá. K 30. září 2021 bylo na území ČR registrováno celkem 647 650 osob cizí státní příslušnosti, z toho 328 650 na základě oprávnění k přechodnému či dlouhodobému pobytu a zbylých 319 090 mělo trvalý pobyt. Celých 65 % legálně pobývajících cizinců na území ČR tvoří občané ze třetích zemí, kteří tedy převažují, zbylých 35 % tvoří občané členských států EU, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska. U cizinců, kteří mají na území ČR přechodný nebo dlouhodobý pobyt, převažuje účel pobytu zaměstnání (50 %), dále sloučení rodiny (19 %) a studium (9 %). Mezi nejčastější státní příslušnosti, které v ČR pobývají na základě legální migrace (s pobytovým oprávněním), patří

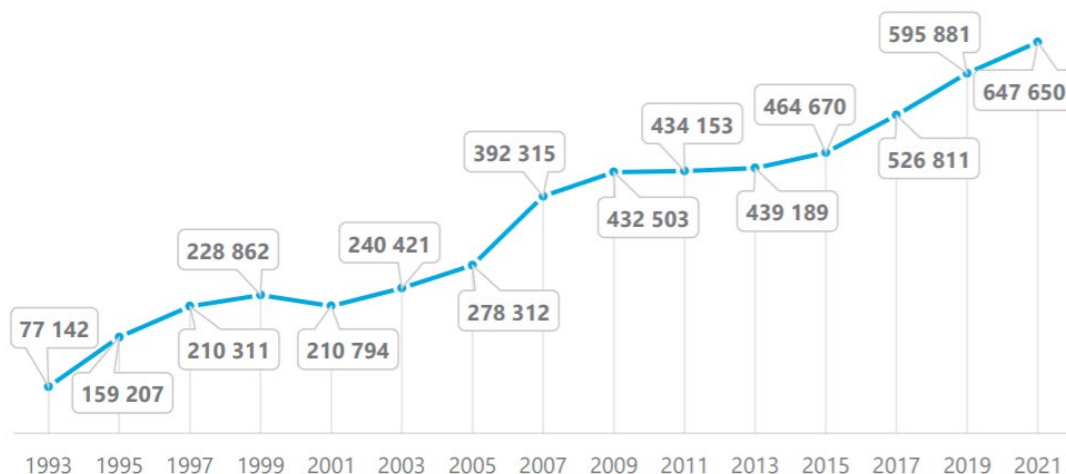
¹⁸ MV ČR. *Strategie migrační politiky ČR*. [online]. Praha: MV ČR, 2015. [cit. 6. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/strategie-migracni-politiky-ceske-republiky.aspx>, str. 2.

¹⁹ MV ČR. *Audit národní bezpečnosti – bezpečnostní aspekty migrace*. [online]. 2021. [cit. 6. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/audit-narodni-bezpecnosti-bezpecnostni-aspekty-migrace.aspx>

především Ukrajina (29 %) a dále Slovensko, Vietnam, Rusko, Rumunsko, Polsko, Bulharsko, Německo a Mongolsko.²⁰

Obrázek 1 Vývoj počtu cizinců pobývajících v ČR na základě dlouhodobého pobytového oprávnění (stav k 30. září 2021)²¹

Co se týče mezinárodní ochrany, v roce 2021 (k 30. září) podalo žádost o mezinárodní ochranu v ČR celkem 1094 osob, nejvíce z nich pochází z Ukrajiny, Gruzie a Afghánistánu, což je ve srovnání se stejným obdobím roku 2020 o 34 % více.

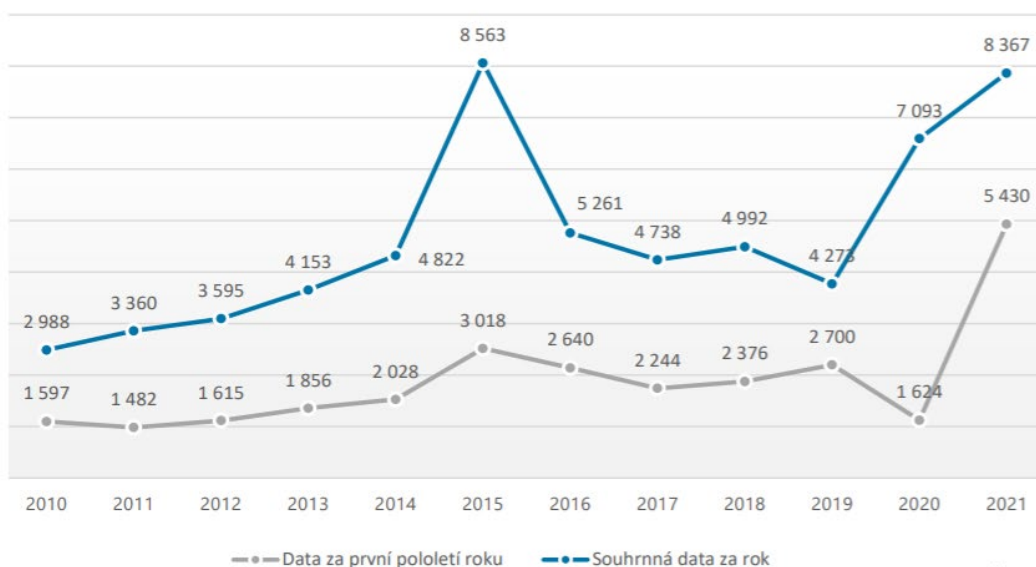
Vedle výše probírané legální migrace existuje i migrace nelegální. Většinou se jedná o případy, kdy cizinci překračují platnost svého povolení k pobytu, popř. o cizince, kteří nikdy povolení k pobytu neměli. Hlavní kontrolu nelegální migrace provádí Policie ČR a následkem zpravidla bývá nucené opuštění ČR. Za první tři čtvrtletí roku 2021 bylo na území ČR při nelegální migraci zadrženo 8367 osob, což v porovnání se stejným obdobím roku 2020 značí výrazné zvýšení počtu (o 95 %). Z celkového počtu bylo 288 osob zadrženo na vnější schengenské hranici, tedy na mezinárodních letištích, a zbylých 8079 při nelegálním pobytu. Na nelegální migraci se podíleli státní příslušníci 103 států, nejčastěji se ale jednalo o občany Ukrajiny, Moldavska, Afghánistánu

²⁰ MV ČR. *Čtvrtletní zpráva o migraci III – 2021*. [online]. Praha: MV ČR, 2021. [cit. 6. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ctvrtletni-zprava-o-migraci-za-3-ctvrtleti-2021.aspx>

²¹ MV ČR. *Čtvrtletní zpráva o migraci III – 2021*. [online]. Praha: MV ČR, 2021. [cit. 6. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ctvrtletni-zprava-o-migraci-za-3-ctvrtleti-2021.aspx>

a Vietnamu. 827 osob z celkového počtu bylo zadrženo při nelegální tranzitní migraci, nejvíce z nich pocházelo z Afghánistánu, Sýrie, Maroka, Alžíru a Pákistánu. I přes zaznamenaný nárůst nelegální migrace není ČR tradiční cílovou zemí, migranti směřují hlavně do Německa a států západní nebo severní Evropy.²²

Obrázek 2 Vývoj nelegální migrace v ČR²³

Charakteristickým prvkem mezinárodní migrace je koncentrace cizinců ve velkých městech, což platí dlouhodobě i pro ČR. Migrace do ČR se vyznačuje zejména soustředěním migrantů do hlavního města Prahy, kde žije asi třetina celkového počtu migrantů a kde cizinci také dosahují nejvyššího podílu na počet obyvatel. Poměrně vysoký počet cizinců dlouhodobě vykazují ale i ostatní větší města, jako jsou např. Brno, Ostrava, Plzeň, Pardubice nebo Mladá Boleslav.²⁴

1.4 Legální migrace v ČR

Občané EU mohou na území ČR pobývat legálně bez pobytového oprávnění, nicméně pokud chtějí, mohou si zažádat o přechodný nebo trvalý pobyt (nárok

²² MV ČR. *Čtvrtletní zpráva o migraci III – 2021*. [online]. Praha: MV ČR, 2021. [cit. 6. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ctvrtletni-zprava-o-migraci-za-3-ctvrtleti-2021.aspx>

²³ MV ČR. *Čtvrtletní zpráva o migraci III – 2021*. [online]. Praha: MV ČR, 2021. [cit. 6. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ctvrtletni-zprava-o-migraci-za-3-ctvrtleti-2021.aspx>

²⁴ RÁKOCZYOVÁ, Miroslava, Robert TRBOLA a Ondřej HOFÍREK. *Sociální integrace přistěhovalců v ČR*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-023-0.

až po pěti letech pobytu v ČR). U přechodného pobytu si občané EU mají povinnost zvolit účel pobytu, který zde plní – zaměstnání, podnikání, jiná výdělečná činnost, studium, rodina a ostatní.²⁵

Občané tzv. třetích zemí mohou na území ČR pobývat buďto na základě krátkodobých víz, nebo na základě dlouhodobých pobytových oprávnění. Krátkodobé vízum opravňuje k pobytu na území států schengenského prostoru po vyznačenou dobu, a to nejdéle 90 dnů. Při udělování krátkodobých víz se postupuje dle pravidla 90/180, které znamená, že v schengenském prostoru lze pobývat na základě krátkodobého víza maximálně 90 dní během kterýchkoli 180 dní. Počet dní pobytu na území schengenského prostoru se zjistí podle vstupních a výstupních razítek v pasu a je povinností cizince si počet dní ohlídat a nepřekročit jej. Žádat o krátkodobé vízum může cizinec za účelem: turistickým, zdravotním, obchodním, kulturním, sportovním, oficiálním (politickým), na základě pozvání, studia, školení, stáže, vědeckého výzkumu, kvůli zaměstnání, sezónnímu zaměstnání, zácvičku atd. Udělování krátkodobých víz spadá do gesce MZV.²⁶

Vedle krátkodobých víz mohou cizinci třetích zemí, kteří vlastní biometrický pas, cestovat právě na něj. V tomto případě se jedná o bezvízový styk, cizinec nemusí nikde o nic žádat, k prokázání legálnosti vstupu do států schengenského prostoru jim postačí pouze zmíněný biometrický pas. Při cestování na biometrický pas je ovšem také nutné se řídit pravidlem 90/180, jehož dodržování bývá na hraničních přechodech kontrolováno.²⁷

Pod dlouhodobá pobytová oprávnění cizinců ze třetích zemí se řadí dlouhodobé a trvalé pobyty občanů třetích zemí. O první dlouhodobý pobyt cizinec žádá vždy na zastupitelském úřadu ve své zemi původu. Má také povinnost si vybrat a prokázat účel svého pobytu na území ČR: studium, vědecký výzkum, hledání zaměstnání, zaměstnanec karta, podnikání, sloučení rodiny,

---

²⁵ VLÁČIL, Jirí. *Právo na vstup a pobyt na území členských států Evropské unie*. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2016. Prameny a nové proudy právní vědy. ISBN 978-80-87975-52-7.

²⁶ Ministerstvo zahraničních věcí ČR. *Přehled víz* [online]. 2022. [cit. 6. 2. 2022]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/prehled_viz/index.html

²⁷ Ministerstvo zahraničních věcí ČR. *Bezvízový styk* [online]. 2022. [cit. 6. 2. 2022]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/kratkodobe_vizum/seznam_statu_jejichz_obcane_nepodlehaji/index.html

investování a modrá karta (tj. výkon zaměstnání vyžadující vysokou kvalifikaci).²⁸

O trvalý pobyt pak občané třetích zemí žádají po pěti letech nepřetržitého pobytu na území, výjimkou jsou děti narozené na území ČR, popř. děti cizinců s povoleným trvalým pobytem, kteří trvalý pobyt dostanou dříve než po dosažení pěti let nepřetržitého pobytu v ČR.²⁹

Zvláštním případem jsou tzv. rodinní příslušníci, což jsou občané třetích zemí, kteří se slučují na občany EU. Ti pak mají právo žádat (mimo klasická pobytová oprávnění občanů třetích zemí) také o přechodný a trvalý pobyt občanů EU a jejich rodinných příslušníků.

1.5 Národnostní menšiny

Další téma, se kterým se v souvislosti s probíranou problematikou často setkáváme, a to i přesto, že se nejedná o cizince (jsou to občané ČR), jsou národnostní menšiny. Téma národnostních menšin v ČR je velmi rozmanité. Setkáváme se s různou délkou pobytu menšin na území ČR. Někteří příslušníci národnostních menšin se zde narodili, jiní jsou potomky generací, jež mají v českých zemích svůj domov po celá staletí, ale také se setkáváme s příslušníky menšin, kteří do ČR přišli teprve nedávno. Lze tak hovořit o historicky vzniklých menšinách (např. německá, polská), nebo o novodobých menšinách (př. vietnamská). Práva národnostních menšin jsou upravena zákonem č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin.³⁰ Dle § 2 tohoto zákona je národnostní menšina „*společenství občanů České republiky žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka, kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo*“. Příslušníkem národnostní menšiny je občan ČR, který se hlásí k jiné než české národnosti a projevuje přání být

²⁸ MV ČR. *Dlouhodobý pobyt* [online]. 2022. [cit. 6. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-dlouhodoby-pobyt.aspx>

²⁹ MV ČR. *Trvalý pobyt* [online]. 2022. [cit. 6. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-trvaly-pobyt.aspx>

³⁰ BROUČEK, Stanislav. *Migrace a česká etnologie*. [Praha]: Středisko společných činností AV ČR, 2018. Věda kolem nás. ISBN 978-80-270-4277-7.

považován za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti.³¹ Všechny oficiálně uznané menšiny jsou zastoupeny v Radě vlády pro národnostní menšiny, která je nyní tvořena 14 menšinami. Oficiální výčet zahrnuje tyto menšiny: běloruská, bulharská, chorvatská, maďarská, německá, polská, romská, rusínská, ruská, řecká, slovenská, srbská, ukrajinská a vietnamská. Největší zkušenosti s problematikou národnostních menšin v českých podmínkách má hlavní město Praha.³²

---

³¹ § 2 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů.

³² Vláda ČR. *Národnostní menšiny*. [online]. 2022. [cit. 5. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rnm/mensiny/narodnostni-mensiny-15935/>

2) Institucionální rámec – ústřední orgány státní správy ČR

Migrací a pobyty cizinců se v ČR zabývá více státních i nestátních institucí, a to v čele s MV. Krom něj se ale na řešení a správě migrace podílejí i skoro všechna další ministerstva – např. Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“), Ministerstvo spravedlnosti (dále jen „MS“) a MZV. Historicky pouze Ministerstvo kultury v rámci konference uskutečněné na téma *Migrace a česká společnost*, pořádané Stálou komisí Senátu PČR v roce 2011, odmítlo spolupracovat s poukázáním na to, že v jeho gesci se nenachází žádná oblast týkající se migrace.³³

Legislativní změny v oblasti migrace jsou projednávány a schvalovány Parlamentem ČR a praktickou implementaci migrační politiky má na starosti především Police ČR – Služba cizinecké policie (dále jen „cizinecká policie“). V rámci Rady vlády ČR pro lidská práva funguje dokonce Výbor pro práva cizinců. V občanské společnosti jsou ve vztahu k cizincům velmi důležité odbory, které by měly zajišťovat a dohlížet na rovné zacházení se všemi zaměstnanci bez ohledu na jejich původ, informovat cizince o jejich právech a povinnostech na českém pracovním trhu a nabízet jim další vzdělávání či poradenství. V oblasti migrace působí také mnoho neziskových organizací, jež se zaměřují především na lidská práva, sledují, zda jsou dodržovány zákony, zajišťují poradenství nebo volnočasové aktivity pro žadatele o azyl, informují veřejnost o migračních tématech a věnují se dalším oblastem migrační problematiky.³⁴

2.1 Ministerstvo vnitra

MV je ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci, mezi něž patří veřejný pořádek a bezpečnost (včetně dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu), správa jmen a příjmení občanů, matriční činnost, státní občanství, občanské průkazy, hlášení pobytu, evidence obyvatel a rodná čísla, sdružování v politických stranách a v politických hnutích, shromažďovací právo, veřejné sbírky, archivnictví, zbraně a střelivo, požární ochrana, územní členění státu, správa státních hranic – jejich vyměřování, udržování a vedení dokumentárního

---

³³ BROUČEK, Stanislav. *Česká republika a diaspora: co bylo a co bude?* Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2019. ISBN 978-80-88081-24-1.

³⁴ Migraceonline.cz. *Současné debaty o imigraci v Evropě – Česká republika (české shrnutí od Kateřiny Danielové)* [online]. 30. 12. 2005. [cit. 7. 1. 2022]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/soucasne-debaty-o-imigraci-v-evrope-ceska-republika-ceske-shrnuti-od-kateriny-danielove>

díla, státní symboly, státní, hospodářské a služební tajemství nebo právě v této práci probírané povolování pobytů cizinců, správa jejich pobytů, dokladů a postavení uprchlíků. Dále pak spravuje telekomunikační síť Policie ČR, metodicky usměrňuje šifrovou službu a zajišťuje spolupráci v rámci mezinárodní organizace Interpol.³⁵

2.1.1 Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

MV je gestorem za problematiku mezinárodní migrace a azylu, a to jak na úrovni legislativně-koncepční (oblast mezinárodní migrace, mezinárodní ochrany) a analytické, tak i realizační (povolování pobytů cizinců). V rámci MV za tuto oblast zodpovídá Odbor azylové a migrační politiky (OAMP). OAMP je tedy útvar MV, který se konkrétně věnuje oblasti mezinárodní ochrany, vstupu a pobytu cizinců, koordinaci integrace cizinců, schengenské spolupráci, mezinárodní a evropské spolupráci v oblasti azylu a migrace, návratové politiky a ochraně hranic. OAMP je dále útvar ministerstva pro řízení organizační složky státu Správa uprchlických zařízení MV – předkládá návrhy na zřízení nebo změnu charakteru azylových zařízení či zařízení pro zajištění cizinců, rozhoduje nejen o hrazení nákladů spojených s pobytem zajištěného cizince na území ČR a jeho vycestováním z území, ale také vymáhá jejich úhradu, pokud o ní nerozhoduje policie.³⁶

V souvislosti s udělováním pobytů OAMP rozhoduje o udělení dlouhodobého víza, o vydání povolení k dlouhodobému pobytu, o povolení k přechodnému a trvalému pobytu a o prodloužení těchto pobytových oprávnění. Také pořizuje biometrické údaje v případě vydávání cizineckého pasu nebo průkazu o povolení k určitým druhům pobytů, rozhoduje o vydání a odnětí cizineckého pasu a v rozsahu své působnosti o vydání a odnětí cestovního průkazu totožnosti. OAMP dále rozhoduje o správních deliktech podle zákona o pobytu cizinců v rozsahu své působnosti, vydává na základě žádosti Úřadu práce ČR stanovisko k udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání (v souladu se zákonem o zaměstnanosti), zabezpečuje výkon státní správy v problematice

---

³⁵ MV ČR. *Působnost ministerstva*. [online]. 2021. [cit. 7. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-pusobnost-ministerstva.aspx>

³⁶ MV ČR. *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky 2020*. [online]. Praha, 2021. [cit. 7. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocnizpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2019.aspx>

mezinárodní a dočasné ochrany a vytváří státní integrační programy zaměřené na pomoc azylantům při jejich začlenění do společnosti.³⁷

OAMP vznikl na MV v roce 2000 sloučením Odboru pro imigraci a ochranu státních hranic a Odboru pro uprchlíky. Nejdůležitějšími historickými mezníky pro OAMP, kdy došlo k jeho velkému rozšíření, byly roky 2009 a 2011. Po vzoru ostatních států EU začalo i v ČR docházet k postupnému přesunu nepolicejních činností od Policie ČR právě do gesce MV. V této souvislosti tedy od 1. 1. 2009 převzal OAMP agendu povolování trvalých pobytů a od roku 2011 i agendu přechodných a dlouhodobých pobytů.³⁸

Podle zaměření činnosti a rozsahu působnosti jednotlivých oddělení lze vyčlenit centrální a regionální pracoviště OAMP. Centrální pracoviště se zabývají obecnou koncepcí a směřováním migrační politiky ČR, jež jsou platné i pro ostatní – regionální pracoviště. Mezi centrální pracoviště se tedy řadí: oddělení koncepcí a analýz, oddělení zahraničních a evropských záležitostí, oddělení mezinárodní ochrany, oddělení imigrace, oddělení správní správy a utajovaných informací, oddělení azylové legislativy, oddělení migrační legislativy, oddělení zástupčí činnosti a kasací, oddělení koordinace schengenské spolupráce a ochrany hranic, oddělení metodiky, oddělení dlouhodobých pobytů, oddělení dlouhodobých víz a oddělení pro pracovní migraci. Vedle centrálních pracovišť má OAMP zastoupení ve všech 14 krajích prostřednictvím regionálních pracovišť, které se zabývají specializovanými činnostmi. Diplomová práce se jim dále podrobně věnuje. Ve většině krajů působí dvě regionální pracoviště OAMP – Oddělení pobytového správního řízení (rozhodovací pracoviště, jež se zabývá především žádostmi o pobyt) a Oddělení pobytu cizinců (pracoviště, které se věnuje přijímání žádostí a výdeji pobytů), nicméně několik krajů (např. Karlovarský, Pardubický a Liberecký) má zastoupení pouze v 1 regionálním pracovišti, a to v Oddělení pobytu cizinců. Zvláštním případem je

---

³⁷ MV ČR. *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky 2020*. [online]. Praha, 2021. [cit. 7. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocnizpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2019.aspx>

³⁸ MV ČR. *Historie odboru azylové a migrační politiky*. [online]. 2021. [cit. 7. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/historie-odboru-azylove-a-migracni-politiky.aspx>

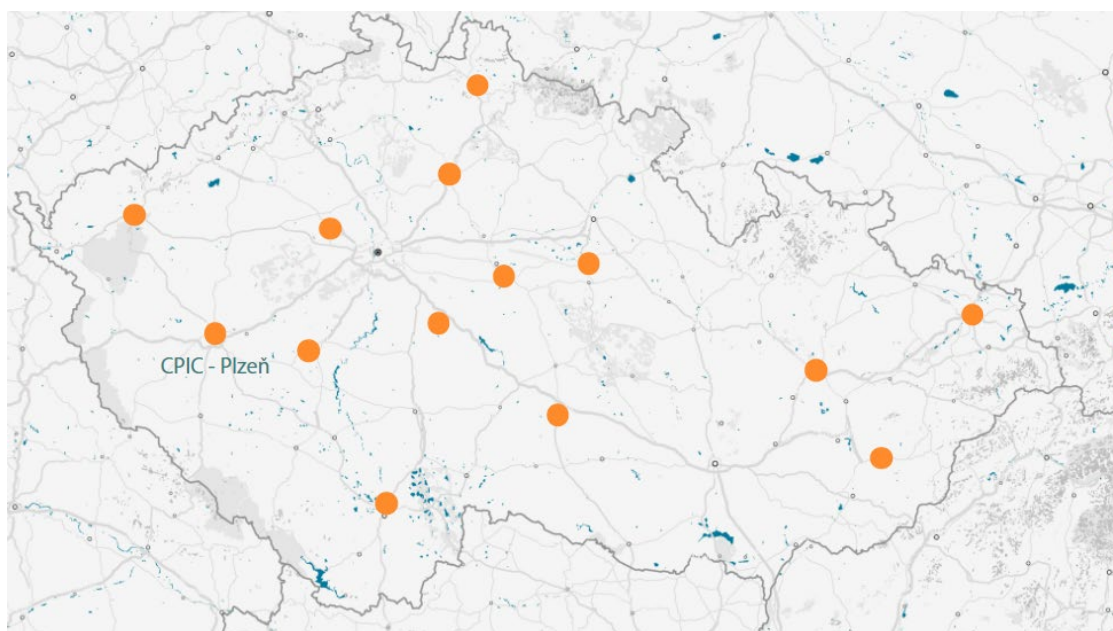

Praha, kde funguje 8 oddělení pobytového správního řízení a 5 oddělení pobytu cizinců.³⁹

2.1.2 Správa uprchlických zařízení

Správa uprchlických zařízení MV (dále jen „SUZ MV“) je organizační složka státu, která se stala praktickým realizátorem části migrační a integrační politiky státu. Provozuje azylová zařízení. Jedná se o přijímací a pobytová střediska pro žadatele o udělení mezinárodní ochrany a integrační azylová střediska pro držitele mezinárodní ochrany. Dnes provozuje také zařízení pro zajištění cizinců, kam se umisťují cizinci, kteří na území ČR pobývají nelegálně. V neposlední řadě SUZ MV provozuje síť Center na podporu integrace cizinců a zabezpečuje ekonomický servis pro OAMP. Při provozování své činnosti velmi úzce spolupracuje s Policií ČR a s OAMP.⁴⁰

Obrázek 3 Centra na podporu integrace cizinců v ČR⁴¹

Na výše uvedeném obrázku jsou znázorněna všechna Centra na podporu integrace cizinců v ČR (14) – přijímací střediska fungují v ČR 2 (Brno, Praha), pobytová střediska existují 3 (Bělá-Jezová, Kostelec, Brno) a zařízení pro zajištění

³⁹ MV ČR. *Struktura odboru azylové a migrační politiky* [online]. 2021. [cit. 7. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/struktura-odboru-azylove-a-migracni-politiky.aspx>

⁴⁰ Správa uprchlických zařízení MV. *O organizaci* [online]. 2017. [cit. 7. 1. 2022]. Dostupné z: <http://www.suz.cz/kdo-jsme/historie-a-soucasnost/>

⁴¹ Správa uprchlických zařízení MV. *Provoz zařízení* [online]. 2021. [cit. 7. 1. 2022]. Dostupné z: <http://www.suz.cz/co-delame/provoz-zarizen>

cizinců fungují také 3 (Balková v severní části okresu Plzeň-sever, Vyšní Lhoty, Bělá-Jezová).⁴²

2.1.3 Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců

Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců byla zřízena s účinností od 1. ledna 2011 zákonem o pobytu cizinců.⁴³ Postavení této komise lze rozdělit do 3 úrovní. Komise je nadřízeným správním orgánem MV ve věcech, v nichž OAMP rozhoduje v 1. stupni (udělování pobytů, přestupky, rušení údajů o místu hlášeného pobytu...). Ve 2. rovině je podřízeným správním orgánem MV a v poslední, 3. rovině je organizační součástí tohoto ministerstva. Jedná se v podstatě o modifikaci rozkladové komise, které byla svěřena další pravomoc – rozhodovat. Z funkčního hlediska jde o nezávislý a samostatný orgán.⁴⁴ V současné době se komise dělí do 17 tříčlenných senátů, a nejméně dva členové senátu nesmějí vykonávat státní službu u MV.⁴⁵

2.2 Policie ČR

Migrací a cizineckou problematikou se jako vrcholný orgán Policie ČR zabývá Ředitelství služby cizinecké policie. Jedná se o výkonný útvar policie, který má celostátní působnost. Je specializovaným ústředním metodicko-řídícím, odborným, kontrolním, analytickým a výkonným útvarům Policie ČR na úseku agendy cizinců pobývajících na území ČR. Vedle toho se po linii ochrany vnějších hranic schengenského prostoru a ve vymezeném rozsahu podílí také na ochraně civilního letectví před protiprávními činy. Ředitelství služby cizinecké policie má ve své organizační struktuře několik útvarů. Jedná se o 5 inspektorátů na mezinárodních letištích, které zajišťují ochranu vnějších hranic na všech mezinárodních letištích ČR, dále do jeho kompetencí spadá spolupráce na správě zařízení pro zajištění cizinců Bělá-Jezová, Vyšní Lhoty a Balková nebo přijímacího střediska cizinců v Brně. S krajskou působností pak agendu migrace cizinců zastávají Odbory cizinecké policie.⁴⁶

---

⁴² Správa uprchlických zařízení MV. *Provoz zařízení* [online]. 2021. [cit. 7. 1. 2022]. Dostupné z: <http://www.suz.cz/co-delame/provoz-zarizen>

⁴³ § 170a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

⁴⁴ MV ČR. *Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců* [online]. 2021. [cit. 7. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/komise-pro-rozhodovani-ve-vecech-pobytu-cizincu.aspx>

⁴⁵ § 170b odst. 2 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

⁴⁶ MV ČR. *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky 2020*. [online]. Praha, 2021. [cit. 7. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocnizpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2019.aspx>

Konkrétně pak mezi hlavní činnosti cizinecké policie patří plnění závazků z mezinárodních smluv, provádění eskortní činnosti v souvislosti s vyhošťováním cizinců nebo v souvislosti s průvozem cizinců přes území, rozhodování ve správním řízení ve funkci odvolacího orgánu, rozhodování o označení osoby za nežádoucí, zabezpečování cestovních a přepravních dokladů nebo udělování víz pro cizince vyhošťované z území. Služba cizinecké policie také rozhoduje o udělení krátkodobých víz (do 3 měsíců) a spravuje a zajišťuje povinnosti cizinců, kteří přijeli na území ČR pouze na dobu do 3 měsíců, a to buďto na biometrický pas, nebo na základě pozvánky, či na krátkodobé pracovní vízum (nahlášení a případné změny jejich adresy, registrace po příjezdu).⁴⁷

Útvarem Policie ČR, který má celorepublikovou působnost a také plní úkoly v oblasti nelegální migrace – zejména se zabývá bojem proti převaděčství – je Národní centrála proti organizovanému zločinu Služby kriminální policie a vyšetřování. Specializuje se na odhalování organizovaného zločinu, závažnou hospodářskou trestnou činnost a korupci, kybernetickou kriminalitu, terorismus a extremismus. Vedle zmíněného terorismu a převaděčství je jejím hlavním zájmem v oblasti touto prací řešené problematiky především obchod s lidmi, nelegální migrace a padělání.⁴⁸

2.3 Ministerstvo zahraničních věcí

Dalším důležitým ministerstvem, jež spolupracuje na správě agendy migrace a pobytů cizinců, je MZV. Je ústředním orgánem státní správy pro oblast zahraniční politiky, v jejímž rámci vytváří koncepci zahraniční rozvojové pomoci a koordinuje nejen tuto pomoc, ale také vnější ekonomické vztahy. Dále zabezpečuje vztahy ČR k ostatním státům, mezinárodním organizacím a integračním seskupením, koordinuje aktivity vyplývající z dvoustranné a mnohostranné spolupráce, zajišťuje ochranu práv a zájmů ČR a jejich občanů v zahraničí, uděluje souhlas v případech dovozu a vývozu vojenského materiálu, organizačně a technicky zabezpečuje volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu

---

⁴⁷ Policie ČR. *Služba cizinecké policie*. [online]. 2021. [cit. 7. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-831034.aspx>

⁴⁸ MV ČR. *Národní centrála proti organizovanému zločinu* [online]. 2021. [cit. 7. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/narodni-centrala-proti-organizovanemu-zlocinu-skv.aspx>

ČR v zahraničí, plní úkoly při volbách do Evropského parlamentu a provádí mnoho dalších činností.⁴⁹

V problematice migrace, azylu a OAMP je MZV důležité především z hlediska správy zastupitelských úřadů v zahraničí. Prostřednictvím těchto zastupitelských úřadů vykonává státní správu ve věcech udělování prvotních dlouhodobých víz a dlouhodobých pobytů (na zastupitelských úřadech musejí prvotně žádat o dlouhodobý pobyt všichni občané třetích zemí, kteří nemají v ČR pobyt) a vedle toho vykonává státní správu ve věcech vydávání krátkodobých víz a ve věcech povolování pobytu cizinců na území ČR, kteří požívají výsad a imunit podle mezinárodního práva.⁵⁰

2.4 Další dotčená ministerstva

Dalším dotčeným ministerstvem, jež má vliv na pobyty cizinců na území ČR, je Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“). Vedle veškerých svých činností se totiž zabývá problematikou zaměstnávání cizinců, vymezuje okruh subjektů působících v roli zaměstnavatele a ve vztahu k cizím státním příslušníkům stanovuje kritéria vstupu jednotlivých kategorií cizinců na trh práce. Dále vyhodnocuje situaci na trhu práce a na tomto základě pak stanovuje podmínky pro povolování zaměstnání cizinců (cizinci se zaměstnaneckými kartami, cizinci přijíždějící na tříměsíční krátkodobá pracovní víza). MPSV zodpovídá za českou právní úpravu zaměstnávání cizinců, dohlíží na to, aby nedocházelo k rozporům s legislativou EU a s mezivládními dohodami, vede centrální evidenci volných pracovních míst, která mohou obsadit držitelé nebo žadatelé o zaměstnaneckou kartu a v neposlední řadě obstarává celou problematiku sociálního zabezpečení cizinců v ČR. Pod MPSV spadá velmi důležitý orgán – Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců, který se, jak je patrné z názvu, zabývá problematikou nelegálního zaměstnávání cizinců.⁵¹

---

⁴⁹ § 6 zákona č. 2/1969 Sb., zákon České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky.

⁵⁰ Ministerstvo zahraničních věcí ČR. *Vznik a působnost ministerstva* [online]. 2021. [cit. 8.1.2022]. Dostupné z:

https://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/vznik_a_pusobnost_ministerstva.html.

⁵¹ Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. *Zahraníční zaměstnávání* [online]. 2021. [cit. 8. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/zahranicni-zamestnanost>

Dalším dotčeným ministerstvem, jehož činnost se dotýká problematiky migrace, je Ministerstvo spravedlnosti (dále jen „MS“). Nejpodstatnější je v tomto ohledu případ extradičního řízení. Jedná se o řízení, kterým dochází k zajištění obviněného nebo odsouzeného na území jednoho státu a jeho následnému vydání k trestnímu stíhání či k výkonu trestu odnětí svobody do státu vyžadujícího. V rámci EU k takovému (extradičnímu řízení) nedochází, je nahrazeno tzv. evropským zatýkacím rozkazem. Řešené téma migrace se MS dotýká i prostřednictvím jeho kompetencí v oblasti zajišťování legislativní činnosti, příprav návrhů zákonů v oblasti trestního práva a dalších právních předpisů, jež upravují poměry v justici a ve vězeňství.⁵²

Neméně podstatnou roli v probírané problematice hraje Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále jen „MPO“). Je totiž ústředním orgánem státní správy v několika odvětvích – v průmyslové a energetické politice, ve vnitřním obchodu, z hlediska tvorby jednotné surovinové a proexportní politiky, podpory a správy podnikání nebo investování a v neposlední řadě z hlediska problematiky živnostenského podnikání. V ČR žije mnoho podnikajících cizinců, proto je nutné jejich živnostenské oprávnění spravovat, což právě spadá do kompetencí MPO. Cizinci s platným pobytem v ČR u nás mohou na základě živnostenského oprávnění volně podnikat a je na ně nahlíženo jako na tzv. české osoby – mají stejné postavení jako občané ČR. Někteří občané třetích zemí si podnikání volí přímo jako účel svého pobytu. Pokud tak učiní již při prvotní žádosti na zastupitelském úřadu, je to možné, nicméně když už mají povolen pobyt s jiným účelem a chtějí si svůj účel na podnikání změnit, lze to až po 5 letech pobytu v ČR.⁵³ MPO je také aktivně zapojeno do přípravy a realizace vládních programů ekonomické migrace a je činné v rámci Pracovní skupiny pro ekonomickou migraci, jejíž zasedání organizuje a řídí.⁵⁴

---

⁵² MV ČR. *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky 2020*. [online]. Praha, 2021. [cit. 8. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocnizpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2019.aspx>

⁵³ MV ČR. *Možnosti pobytu cizinců ve vztahu k přístupu na trh práce* [online]. 2021. [cit. 8. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/moznosti-pobytu-cizincu-a-jejich-pristupu-na-trh-prace-cr.aspx>

⁵⁴ Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Působnost ministerstva* [online]. 2021. [cit. 8. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/ministerstvo/o-ministerstvu/pusobnost-ministerstva/pusobnost-ministerstva--1926/>

3) Legislativní rámec

Běžného života cizinců na území ČR se více či méně dotýkají všechny platné legislativní předpisy, jimiž se cizinci také musejí řídit. Mezi nejčastěji používané zákony týkající se problematiky azylové a migrační politiky patří zejména zákon o azylu, zákon o státním občanství, zákon o dočasné ochraně cizinců a zákon o zaměstnanosti. Hlavním zákonem, kterým se řídí pracovníci OAMP a ze kterého vycházejí prakticky při každé své činnosti, je zákon o pobytu cizinců.⁵⁵

Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, upravuje mezinárodní ochranu v ČR včetně práv a postavení uprchlíků. Zákon o azylu v § 1 upravuje podmínky vstupu a pobytu cizince, který požádal ČR o mezinárodní ochranu na území ČR (cizinec pod mezinárodní ochranou je azylant nebo osoba požívající doplňkové ochrany na území), dále řízení ve věci mezinárodní ochrany, práva a povinnosti žadatele o udělení mezinárodní ochrany, působnost MV a Policie ČR v této oblasti státní správy, státní integrační program a azylová zařízení.⁵⁶ Cizinec je oprávněn podat žádost o udělení mezinárodní ochrany Policii ČR nebo ministerstvu⁵⁷, přičemž rozhodovací pravomoc má ministerstvo.⁵⁸ Azyl se cizinci udělí, pokud je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo pokud má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má.⁵⁹ Doplňková ochrana se udělí cizinci, který nespĺňuje důvody pro udělení azylu, ale existují důvodné obavy, že pokud by byl vrácen do svého státu, hrozilo by mu skutečné nebezpečí vážné újmy (trest smrti, mučení) a nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochranu státu, jehož je státním občanem.⁶⁰

---

⁵⁵ ČIŽINSKÝ, Pavel. *Cizinecké právo: práva a povinnosti cizinců a jejich rodinných příslušníků při vstupu a pobytu na území ČR, jejich zaměstnávání a podnikání, zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, řízení a provozování vozidla, přístup ke vzdělání a studiu, rodinné soužití s cizinci, mezinárodní ochrana/azyl, státní občanství*. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-887-1.

⁵⁶ § 1 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

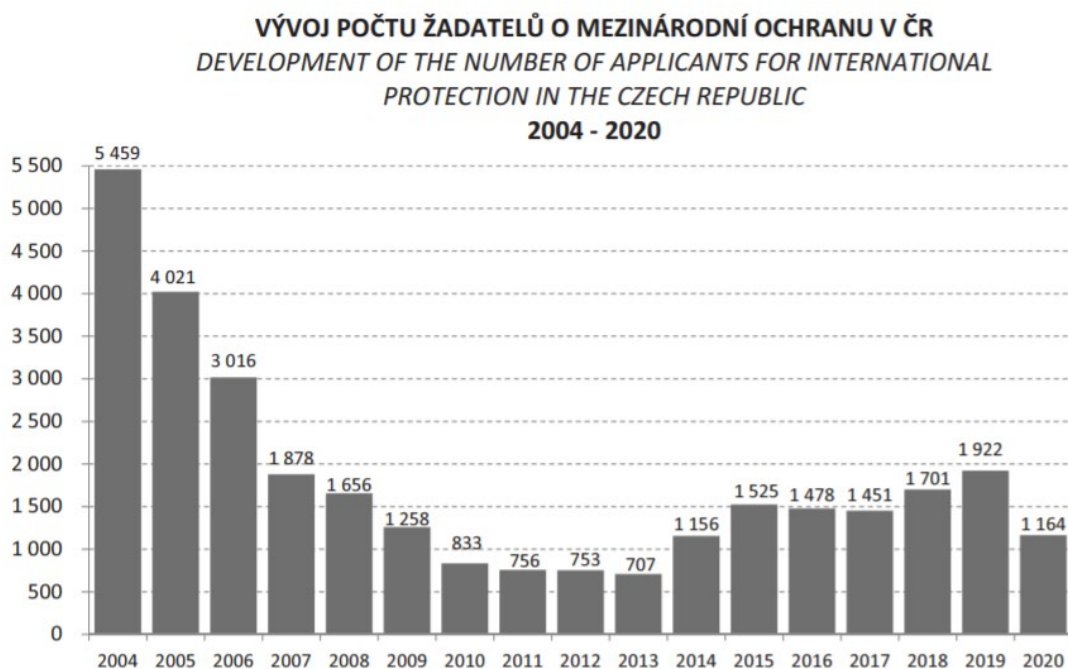
⁵⁷ § 3a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

⁵⁸ § 8 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

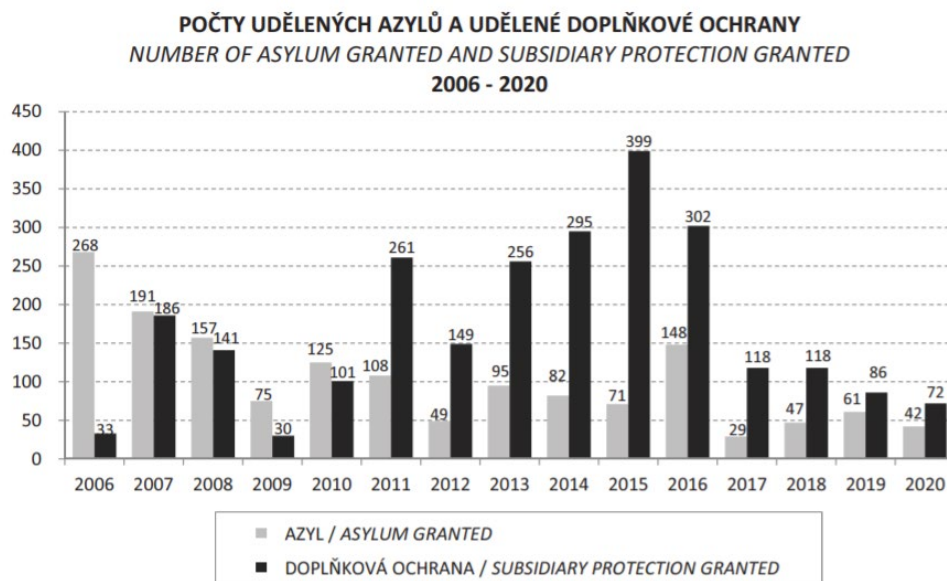
⁵⁹ § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

⁶⁰ § 14a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

Obrázek 4 Vývoj počtu žadatelů o mezinárodní ochranu v ČR⁶¹

Obrázek 5 Počty udělených azylů a udělené doplňkové ochrany⁶²

Azyl a doplňková ochrana se v ČR udělují velmi zřídka, jak je patrné z grafů. Mezi 5 nejčastějších státních občanství, která v ČR o mezinárodní ochranu žádají, patří Ukrajina, Bělorusko, Uzbekistán, Vietnam a Gruzie. Na obrázku 4 je znázorněn graf vývoje počtu žadatelů o mezinárodní ochranu

⁶¹ Český statistický úřad. *CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICĚ: FOREIGNERS IN THE CZECH REPUBLIC*. Praha, 2021. Kód publikace: 290027/2021.

⁶² Český statistický úřad. *CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICĚ: FOREIGNERS IN THE CZECH REPUBLIC*. Praha, 2021. Kód publikace: 290027/2021.

v ČR (žadatelé o azyl i o doplňkovou ochranu) a na obrázku 5 je znázorněn počet udělených azylů a udělené doplňkové ochrany.⁶³

Nabývání a pozbývání státního občanství ČR upravuje zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství ČR a o změně některých zákonů. Státní občanství ČR lze cizinci mimo jiné udělit, pokud má žadatel na území ČR povolen trvalý pobyt ke dni podání nepřetržitě po dobu alespoň 5 let, po dobu alespoň 3 let v případě občanů EU anebo po dobu, která společně s bezprostředně předcházejícím oprávněným pobytem na území ČR dosahuje alespoň 10 let.⁶⁴ Tuhle dobu prokazují cizinci doložením potvrzení o pobytu, které vydává Oddělení pobytu cizinců OAMP.⁶⁵

Zákon o dočasné ochraně cizinců, tedy zákon č. 221/2003 Sb., upravuje podmínky vstupu a pobytu cizince na území ČR za účelem poskytnutí dočasné ochrany a jeho vycestování z území, řízení o udělení a odnětí oprávnění k tomuto pobytu, právní status těchto cizinců a působnost MV a Policie ČR v této oblasti státní správy.⁶⁶ ČR poskytne dočasnou ochranu cizincům, kteří hromadně opustili stát, jehož jsou občany, nebo stát svého posledního trvalého bydliště (pokud jsou osobami bez státního občanství), popř. cizincům, kteří se do svého státu nemohou vrátit.⁶⁷ Policie těmto žadatelům stanoví místo pobytu na území – humanitární středisko, kde je cizinec povinen se zdržovat.⁶⁸

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, upravuje celou čtvrtou částí zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí, nicméně cizinců a jejich života v ČR se týkají i další jeho části, kupříkladu část druhá tohoto zákona – zprostředkování zaměstnání. Čtvrtá část zákona o zaměstnanosti upravuje informační povinnost zaměstnavatele při zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí, povolení k zaměstnání cizince, evidenci občanů EU a cizinců a zmocnění k přijetí národních opatření v oblasti zaměstnávání.⁶⁹

---

⁶³ Český statistický úřad. *CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE: FOREIGNERS IN THE CZECH REPUBLIC*. Praha, 2021. Kód publikace: 290027/2021.

⁶⁴ § 14 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

⁶⁵ § 20 odst. 1 písm. a) zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

⁶⁶ § 1 zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců.

⁶⁷ § 3 zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců.

⁶⁸ § 2 odst. 1 písm. b) zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců.

⁶⁹ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

3.1 Novela zákona o pobytu cizinců

Nejdůležitější zákon pro činnost OAMP je zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Tento zákon upravuje podmínky vstupu cizince na území ČR a vycestování cizince z území, stanovuje podmínky pobytu cizince na území a vymezuje působnost Policie ČR, MV a MZV v této oblasti státní správy.⁷⁰

Dne 2. 8. 2021 vešel v účinnost zákon č. 274/2021 Sb., kterým se mění zákon č.326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a další související zákony. Tato novela s sebou přinesla několik nových pravidel, kterými se musí cizinci řídit.

První změna je ve výši správních poplatků. Před nabytím účinnosti této novely nemuseli občané EU a jejich rodinní příslušníci platit správní poplatek ani za podání žádosti, ani za učinění změny. Pouze za ztrátu průkazu byli povinni uhradit správní poplatek ve výši 100 Kč. Novela pro tyto cizince zavedla správní poplatek pro podání žádosti a učinění změny (cestovního dokladu, rodinného stavu, adresy) v hodnotě 200 Kč a poplatek za ztrátu zvedla na 300 Kč. Správní poplatky se vybírají ve formě kolkových známek.⁷¹

Další změnou, kterou novela zavádí, je úprava zdravotního pojištění pro občany třetích zemí. Novela zavádí povinnost těchto cizinců uzavírat pojistné smlouvy pouze u Pojišťovny VZP, a.s. Ke všem žádostem o vydání nebo prodloužení doby platnosti povolení k dlouhodobému pobytu podaným MV od 2. 8. 2021 je možné předložit jako doklad o zdravotním pojištění pouze pojistnou smlouvu o komplexním zdravotním pojištění uzavřeném výhradně s Pojišťovnou VZP nebo pojistnou smlouvu o komplexním zdravotním pojištění uzavřeném s jinou pojišťovnou působící v ČR, ovšem pouze za předpokladu, že byla tato smlouva uzavřena nejpozději dne 1. 8. 2021 (ale nelze již prodloužit).⁷² Tato novelizace má za následek radikální zvýšení nákladů cizinců na zdravotní pojištění, jelikož Pojišťovna VZP je dražší než jiné pojišťovny, u kterých si cizinci pojištění sjednávali před novelizací.

Další změnou je zavedení kategorizace rodinných příslušníků občanů EU. Zákon o pobytu cizinců nově rozlišuje mezi tzv. blízkým a vzdáleným rodinným příslušníkem občana EU. Blízkým rodinným příslušníkem občana EU se rozumí

⁷⁰ § 1 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

⁷¹ *Manuál k novele zákona o pobytu cizinců 2021*. MVČR, 2021. Interní dokument.

⁷² § 180j odst. 13 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

manžel, rodič, potomek a potomek manžela, ostatní rodinný příslušníci spadají do kategorie vzdálených rodinných příslušníků.⁷³ Ohledně náležitostí žádosti se pro blízké rodinné příslušníky nic nemění, ale vzdálení rodinní příslušníci jsou od účinnosti této novely povinni k žádosti o přechodný pobyt dokládat navíc ještě doklad o úhrnném měsíčním příjmu rodiny po sloučení a také doklad o cestovním zdravotním pojištění v rozsahu komplexní zdravotní péče sjednaný u Pojišťovny VZP, a to na celou dobu pobytu. Za poslední roky radikálně vrůstal počet podávaných žádostí o přechodný pobyt rodinných příslušníků druh/družka, což byli často partneři, kteří spolu tvořili pár sotva několik měsíců a už měli v ČR povolen pobyt, u kterého se nevyžaduje zaměstnání ani pojištění. Normotvůrci tomu chtěli zabránit, proto zavedli tuhle kategorizaci na blízké a vzdálené (druh/družka) rodinné příslušníky a zmíněné výhody nechali pouze pro manžele a rodiny.⁷⁴

Mezi nejdůležitější změny patří změna dokladů. Od účinnosti novely jsou všem občanům třetích zemí vydávány doklady obsahující biometrické prvky, tedy i rodinným příslušníkům občana EU. Novela stanovila povinnost vyměnit stávající doklady za biometrické karty s tím, že platnost všech dokladů bez biometrických prvků skončí 3. 8. 2023. Pouze občanům EU s přechodným nebo trvalým pobytem zatím zůstane dosavadní doklad, jejich výměna je ale plánovaná v další vlně v horizontu několika let.⁷⁵

---

⁷³ § 15a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

⁷⁴ *Manuál k novele zákona o pobytu cizinců 2021*. MVČR, 2021. Interní dokument.

⁷⁵ *Manuál k novele zákona o pobytu cizinců 2021*. MVČR, 2021. Interní dokument.

4) Činnost Oddělení pobytu cizinců OAMP

Oddělení pobytu cizinců, tedy náběrčí pracoviště OAMP, jak je zřejmé z jeho názvu, obstarává náběr veškerých žádostí a změn cizinců a zastupuje veškerý kontakt s nimi. Vše, co cizinec potřebuje nebo musí nahlásit a učinit, jde řešit právě na náběrčí pracoviště.

4.1. Přepážkoví pracovníci

Pracovníci na přepážce mají na starost nabírání žádostí nebo změn, výdej překlenovacích štítků, výjezdních příkazů, rodných čísel a potvrzení o pobytu či prodloužování přechodných a trvalých pobytů cizinců z EU.

Nejčastější činností přepážkových pracovníků je náběr žádostí. Cizinec si v ČR může podat žádost o přechodný a trvalý pobyt občana EU, žádost o přechodný či trvalý pobyt rodinného příslušníka občana EU, žádost o strpění, žádost o dlouhodobý pobyt, žádost o zaměstnaneckou kartu, žádost o změnu účelu pobytu, žádost o cizinecký pas, žádost o změnu zaměstnavatele či pracovní pozice a žádost o trvalý pobyt občanů třetích zemí pro děti rodičů, kteří trvalý pobyt v ČR již mají, a také žádosti o prodloužení všech možných pobytů – prodloužení zaměstnanecké karty nebo prodloužení dlouhodobého pobytu.⁷⁶ Náběr žádosti trvá přibližně 30 minut a je časově nejnáročnější přepážkovou činností. Každá žádost obsahuje specifické náležitosti, které cizinec musí přinést spolu s ní, popř. doložit později ve lhůtě, kterou mu na to správní orgán stanoví. V praxi velmi často dochází k tomu, že některá z náležitostí cizinci chybí, proto ji musí doložit později, což velmi komplikuje chod oddělení.⁷⁷

Cizinec s platným pobytem v ČR má povinnost nahlásit OAMP jako správnímu orgánu každou změnu adresy⁷⁸, cestovního dokladu, jména, rodinného stavu a narození dítěte.⁷⁹ Často se stává, že i když cizinci s platným pobytem v ČR při předání první pobytové karty souhlas s těmito povinnostmi podepisují, změny nenahlašují. Na nahlášení nové adresy je stanovena lhůta 30 dnů a na zbylé změny pak 15 dnů. Za nedodržení lhůty hrozí cizinci pokuta do 10 000 Kč. V praxi dochází k tomu, že cizinci nenahlásí změny vůbec (často se to zjistí

⁷⁶ MV ČR. *Ústřední orgány státní správy* [online]. 2021. [cit. 6. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ustredni-organy-statni-spravy.aspx>

⁷⁷ Autorka vychází ze své dlouholeté zkušenosti jako pracovnice OAMP – Oddělení pobytu cizinců – Plzeňský kraj.

⁷⁸ § 98 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

⁷⁹ § 103 písm. e) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

po několika letech). Správní orgán je pak nucen udělovat pokuty na vyšší hranici.⁸⁰

Mezi další činnosti přepážkových pracovníků patří výdej překlenovacích štítků, což je prozatímní vízum, které se vydává dle domluvy na dobu 14 dnů až 3 měsíců a které slouží k překlenutí doby mezi skončením platnosti staré pobytové karty a vydáním nové, popř. se vydává na dobu rozhodování žádosti při tzv. fikci pobytu. Zjednodušeně řečeno když občané třetích zemí prodlužují své pobyty a dojde k tomu, že jejich stará karta už není platná a nová ještě není hotová, mohou na území ČR pobývat legálně i bez této karty. Nicméně pokud chtějí cestovat do zahraničí nebo když chtějí v tomto mezidobí něčím prokazovat legálnost svého pobytu v ČR, vydává se právě překlenovací štítek. Občané EU mají na tento překlenovací štítek nárok již při podání žádosti o přechodný pobyt, na který se vztahuje tzv. fikce pobytu. Této možnosti ale obvykle nevyužívají, jelikož mohou na území ČR pobývat neomezeně, mohou volně cestovat a pracovat⁸¹, proto jim z překlenovacího štítku moc práv nevzniká. Častěji o něj žádají rodinní příslušníci, kteří podávají žádost o přechodný pobyt rodinného příslušníka občana EU. Tito občané třetích zemí mohou od doby podání žádosti na území ČR pracovat a neomezeně pobývat až do doby rozhodnutí žádosti, což prokazují právě překlenovacím štítkem. Ten potřebují nejen pro cestování za hranice a následný návrat zpět, ale také v případě, kdy musí zaměstnavateli prokázat, že mohou v ČR pracovat, popř. v bance a pojišťovně, kde k veškerým úkonům potřebuje cizinec prokázat platnost svého pobytu.⁸²

Dále se přepážkoví pracovníci zabývají potvrzováním pobytu cizinců. Na potvrzení o pobytu potřebuje každý cizinec vypsát formulář a přiložit kolek v hodnotě 50 Kč. Toto potvrzení slouží cizincům k mnoha účelům – do banky, k žádosti o státní občanství, k přepisu auta, k vyřízení svatebního obřadu, pro vlastní účely atd. Všechna tato potvrzení zpracovává a vydává OAMP na počkání kromě potvrzení o pobytu na státní občanství. Tam se potvrzení zpracovává z archivovaných dokumentů, které se dohledávají, a proto zpracování takového potvrzení trvá 7–14 dní, nejdéle však 30 dní. Nejvíce problémů je

---

⁸⁰ MV ČR. *Hlášení změn* [online]. 22. 4. 2021. [cit. 6. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/hlaseni-zmen.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

⁸¹ VLÁČIL, Jiří. *Právo na vstup a pobyt na území členských států Evropské unie*. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2016. Prameny a nové proudy právní vědy. ISBN 978-80-87975-52-7.

⁸² § 117d odst. 6 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

s potvrzením o pobytu za účelem svatby. Pokud se svatba cizinců bude konat na území ČR, vydává toto potvrzení cizinecká policie, která bývá velmi často s OAMP zaměňována. Tento správní úkon je velmi častou činností OAMP, jejímž výsledkem je buďto listina, která potvrzuje platnost momentálního pobytu cizince na území ČR, nebo osvědčuje celou historii pobytu cizince v ČR; záleží na tom, co cizinec v žádosti požaduje.⁸³

Vedle výše zmíněných činností úředníci na přepážkách vydávají doklady o rodných číslech, výjezdní příkazy – pouze v legálních případech (pokud se cizinec na území zdržuje nelegálně, je předán na cizineckou policii a výjezdní příkaz cizinec dostane tam), prodlužují přechodné a trvalé pobyty občanů EU, realizují právo cizince nahlížet do spisu a seznámit se se spisem, zajišťují různé případové konzultace cizinců nebo jejich právních zástupců a přijímají veškeré doložky, které cizinci přinášejí a dokládají do svých žádostí.⁸⁴

4.2 Biometrie

Biometričtí pracovníci obstarávají registraci cizinců po příjezdu do ČR, snímání biometrických údajů cizinců žádajících o pobyt v ČR na zastupitelských úřadech cizích zemí, snímání biometrických údajů cizinců třetích zemí, kteří si prodlužují svůj pobyt, snímání biometrických údajů při změně adresy u trvalého pobytu cizinců ze třetích zemí, nově i snímání biometrických údajů rodinných příslušníků občanů EU a výdej biometrických karet.⁸⁵

Každý cizinec ze třetích zemí, který do ČR přicestuje na DVR vízum, má povinnost se do 3 dnů od příjezdu přihlásit na OAMP. Když cizinec na OAMP dorazí poprvé, biometričtí pracovníci zkontrolují jeho pas, uvedení místa bydliště a platnost ostatních údajů, zadají do Cizineckého informačního systému (dále jen „CIS“), že se cizinec nachází na území ČR, sejmou jeho otisky prstů, vyfotí ho a cizincům, kteří přijíždějí na zaměstnanecké karty, vydají potvrzení o splnění podmínek k nástupu do práce. Všechny zjištěné údaje se odesílají do Státní

---

⁸³ MV ČR. *Potvrzení o pobytu* [online]. 6. 4. 2021. [cit. 10. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/potvrzeni-o-pobytu.aspx>

⁸⁴ *Rozdělení kompetencí biometrie X přepážky OAMP*. Vedoucí OAMP Plzeňský kraj, 2021. Interní pokyn OAMP č. 6.

⁸⁵ *Rozdělení kompetencí biometrie X přepážky OAMP*. Vedoucí OAMP Plzeňský kraj, 2021. Interní pokyn OAMP č. 6.

tiskárny cenin v Praze, kde se tisknou biometrické karty. V rozmezí 7–14 dní na OAMP dorazí hotové karty, které se mohou cizincům předat.⁸⁶

Při prodlužování dlouhodobých a trvalých pobytů občanů třetích zemí platí prakticky stejný postup: kontrola údajů, sejmutí otisků a pořízení fotografie cizince. Vše se pošle do Státní tiskárny cenin, kde se vytiskne nová biometrická karta, která se následně cizinci vydá. To samé platí pro změnu adresy u cizinců třetích zemí s trvalým pobytem, což je jediný případ, kdy se za změnu adresy platí a vytváří se kvůli tomu nová biometrická karta.⁸⁷

Zákon č. 274/2021 Sb., který je účinný od 2. 8. 2021, zavedl povinnost vyměnit klasické papírové průkazy o pobytu rodinných příslušníků občanů EU za biometrické karty, tudíž i oni musí nově při povolení pobytu na biometrii odevzdat své údaje. Po několika dnech si pak biometrickou kartu vyzvednou. Celá procedura se opakuje při každém prodlužování. Nový zákon si klade za cíl v horizontu několika let všechny pobytové průkazy všech cizinců s pobytem na území ČR vyměnit za biometrické karty a rodinní příslušníci jsou první vlnou k dosažení tohoto cíle.⁸⁸

Všechny schválené žádosti, jež se na biometrii posílají rovnou z rozhodčího pracoviště OAMP, se také musejí obvolat, resp. biometričtí pracovníci volají všem žadatelům a oznamují jim, že jejich žádosti bylo vyhověno, a objednávají je na snímání. Cizinci mají při povolení první žádosti o pobyt ze zastupitelského úřadu a při povolení prodloužení pobytu lhůtu 60 dnů (ode dne pořízení biometrických údajů) na to, aby si převzali svou pobytovou kartu.⁸⁹ Když se blíží konec této lhůty, musí biometričtí pracovníci posílat cizincům výzvy, v případě uplynutí lhůty pak spisy ukončují.⁹⁰

Biometrické přepážky jsou nejzahlcenější součástí náběrčího pracoviště OAMP, kde jsou velmi dlouhé objednávkové a čekací doby. Radikální nárůst

---

⁸⁶ MV ČR. *Příjezd od ČR, povinnosti a délka pobytu* [online]. 30.11. 2020. [cit. 10. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/prijezd-do-cr-povinnosti-a-delka-pobytu.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

⁸⁷ ČIŽINSKÝ, Pavel. *Cizinecké právo: práva a povinnosti cizinců a jejich rodinných příslušníků při vstupu a pobytu na území ČR, jejich zaměstnávání a podnikání, zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, řízení a provozování vozidla, přístup ke vzdělání a studiu, rodinné soužití s cizinci, mezinárodní ochrana/azyl, státní občanství*. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-887-1.

⁸⁸ § 87u a přechodné ustanovení č. 9 zákona č. 274/2021 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

⁸⁹ § 44 odst. 3, § 74 odst. 3, § 87u písm. b, § 117d odst. 5 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

⁹⁰ Archiv autorky. Rozhovor s paní Lenkou Kalnou. Plzeň 5. 1. 2022.

cizinců v ČR a nový zákon o pobytu cizinců s jeho hlavním cílem vyměnit všechna pobytová oprávnění za biometrické karty nadměrnou vyčerpávanost biometrie ještě zhoršuje.

4.3 Administrativa

Administrativní pracovníce mají za úkol zajišťovat většinu administrativních činností, především správu pošty. Denně na OAMP a z OAMP proudí stovky dopisů, doložek a spisů, které se musí evidovat. Administrativní pracovníce mají za úkol všechny žádosti, jež se za den na přepážkách nabírají, zaevidovat do počítače, vytvořit k nim soupisku, zabalit, zapečetit a předat kurýrovi k odeslání na rozhodovací pracoviště OAMP ve svém městě nebo na rozhodovací pracoviště v jiných městech. To samé platí obráceně – denně přijede na OAMP několik kurýrů, kteří přivezou rozhodnuté žádosti z různých rozhodovacích pracovišť, u nichž se musí zkontrolovat správnost podle soupisek a musí se opět evidovat v systémech.⁹¹

Vedle kurýrní pošty z ostatních pracovišť OAMP mají administrativní pracovníce na starost také poštu od cizinců. Většinu úkonů, které mají cizinci za úkol splnit vůči správnímu orgánu, lze provést i prostřednictvím pošty. Denně tedy přichází mnoho žádostí, změn adres a dalších, ale převážně jde o doložky, jež cizinci dokládají do svých žádostí. Administrativní pracovníce musí většinou u každé doložky dohledávat číslo jednacích žádostí a přeposílat vše na rozhodovací pracoviště tomu rozhodčímu, který má konkrétní žádost zrovna u sebe.⁹²

Administrativní pracovníce mají na starost rovněž přidělování rodných čísel. Pod Správním odborem správních činností v Praze funguje Oddělení rodných čísel. Jedná se o centrální pracoviště přidělování rodných čísel. Odtamtud denně přijde okolo 30 rodných čísel, která se musí vytisknout, orazítkovat, podepsat a zadat do CIS ke konkrétním cizincům. Přidělení rodného čísla trvá průměrně okolo 6 měsíců od vydání první pobytové karty, proto se OAMP snaží

---

⁹¹ Autorka vychází ze své dlouholeté zkušenosti jako pracovníce OAMP – Oddělení pobytu cizinců – Plzeňský kraj.

⁹² Archiv autorky. Rozhovor s paní Terezou Maškovou. Plzeň 11. 12. 2021.

cizince informovat ihned po přidělení rodného čísla, aby si jej mohl co nejdříve vyzvednout.⁹³

Administrativní pracovníci také odpovídají na různé dotazy jiných správních úřadů, které na OAMP chodí přes klasický e-mail, datovou schránku nebo přes systém GINIS. Tito pracovníci tvoří zázemí náběřčího pracoviště OAMP, zvedají telefony a jsou nápomocní k řešení veškerých organizačních problémů.⁹⁴

4.4 MCE (Materiály cizinecké evidence)

Každému cizinci, který si v ČR zažádá o pobyt, se musí založit složka MCE. Do této složky se pak zakládá veškerá administrativa, kterou vůči OAMP jako správnímu orgánu cizinec podává. Tyto MCE složky jsou uchovávány na náběřčích pracovištích OAMP, dokud má cizinec platný pobyt. Pokud pobyt cizinci skončí, popř. když dojde k jeho zneplatnění, přesouvají se tyto složky do archivu, kde se dle zákona musejí uchovávat 10 let a poté se skartují. Tzv. MCE pracovníci zajišťují správu a organizaci všech těchto MCE složek.⁹⁵

Kterákoliv podaná žádost nebo změna se musí do MCE složek založit. Kupříkladu plzeňské náběřčí pracoviště OAMP denně odbaví cca 200 cizinců, průměrně se tedy do MCE složek zakládá 150 listin denně.⁹⁶ MCE složka se musí nejprve najít, následně se do ní listina založí a do obsahové listiny MCE se zapíše název listiny, jednací číslo, pořadové číslo a počet stran.⁹⁷

MCE pracovníci mají na starosti také koloběh MCE složek. Pokud cizinec mění adresu do působnosti jiného OAMP, MCE složka se na vyžádání musí vyhledat a odeslat na příslušné pracoviště. Pokud se cizinec stěhuje z působnosti jiného pracoviště OAMP, MCE složka se musí pomocí e-mailu pověřené osobě vyžádat a následně založit do skladů MCE. Také pracovníci z rozhodčího pracoviště často potřebují pro rozhodnutí některé z nových žádostí cizince

---

⁹³ MV ČR. *Rodná čísla* [online]. 30.11. 2020. [cit. 10. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/rady-a-sluzby-dokumenty-rodne-cislo.aspx>.

⁹⁴ Archiv autorky. Rozhovor s paní Terezou Maškovou. Plzeň 11. 12. 2021.

⁹⁵ MV ČR. *Spisový a skartační řád* [online]. 2021. [cit. 30. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/spisovy-a-skartacni-rad.aspx>

⁹⁶ *Statistika odbavených cizinců za rok 2021*. Vedoucí Oddělení pobytu cizinců – Plzeňský kraj, 2021. Interní dokument.

⁹⁷ *Popis pracovní činnosti administrativního pracovníka*. Vedoucí Oddělení pobytu cizinců – Plzeňský kraj, 2020. Interní dokument.

nahlédnout do ostatních listin v MCE, a proto si MCE složky musí vyžádat; MCE pracovníci je pak musejí najít a odeslat.⁹⁸

Další činností, která spadá do pracovní náplně MCE pracovníků, je ukončování pobytů. Pokud cizinci pobyt zanikne, ať už smrtí cizince, neprodloužením pobytu, uplynutím lhůty pro nahlášení nového bydliště atd., je zapotřebí tento pobyt ukončit v CIS, zneplatnit pobytovou kartu, přesunout MCE složku do archivu a programově odstartovat skartační dobu 10 let.⁹⁹

MCE pracovníci rovněž ukončují adresy. Každý cizinec musí mít nahlášenou adresu místa pobytu, kde se zdržuje. Když se cizinec přestěhuje, má povinnost do 30 dnů OAMP jako správnímu orgánu nahlásit nové místo pobytu, čímž se automaticky zruší to staré.¹⁰⁰ Velmi často ale dochází k tomu, že cizinci tuto povinnost nedodržují a nové místo pobytu nenahlásí. Majitel nemovitosti proto v tomto případě může cizinci adresu zrušit sám.¹⁰¹ Pokud k tomu dojde, MCE pracovníci mají za úkol informovat cizince o této skutečnosti, a to buď telefonicky, nebo písemnou výzvou. Měli by také dohlédnout na to, že cizinec nahlásí novou adresu. Pokud se tak do 30 dnů od informování cizince nestane, jeho pobyt zaniká.¹⁰²

Další důležitou činností, kterou MCE pracovníci vykonávají, je vydávání potvrzení o pobytu, ale pouze za účelem žádosti o státní občanství. Jak už bylo zmíněno, pro vystavení tohoto potvrzení je potřeba nahlédnout do MCE složky, proto mají tuhle činnost na starost právě MCE pracovníci.¹⁰³

4.5 Vedení

Na každém oddělení náběřího pracoviště OAMP je jeden vedoucí oddělení a jeho zástupce. Vedle samozřejmých činností, které jsou povětšinou v kompetenci vedoucích oddělení (personalistické otázky, organizační záležitosti, administrativní úkony – platy, dovolené, testování na covid-19 atd.), má vedoucí

---

⁹⁸ *Popis pracovní činnosti administrativního pracovníka*. Vedoucí Oddělení pobytu cizinců – Plzeňský kraj, 2020. Interní dokument.

⁹⁹ *Popis pracovní činnosti administrativního pracovníka*. Vedoucí Oddělení pobytu cizinců – Plzeňský kraj, 2020. Interní dokument.

¹⁰⁰ § 98 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

¹⁰¹ § 98a odst. 2 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

¹⁰² *Popis pracovní činnosti administrativního pracovníka*. Vedoucí Oddělení pobytu cizinců – Plzeňský kraj, 2020. Interní dokument.

¹⁰³ *Popis pracovní činnosti administrativního pracovníka*. Vedoucí Oddělení pobytu cizinců – Plzeňský kraj, 2020. Interní dokument.

oddělení na starost koordinaci objednávkových systémů. OAMP používá 2 objednávkové systémy – Albert a FRS.

Albert je systém pro telefonické objednávání cizinců. Od 1. 9. 2020 byla zřízena centrální objednávková linka v Praze, kde pracovníci objednávají cizince z celé ČR na místně příslušného pracoviště OAMP. V kompetenci vedoucího oddělení je koordinovat počty volných slotů v tomto systému tak, aby odpovídalo momentálnímu počtu pracovníků na pracovišti a aby se počet objednaných cizinců vždy zvládl odbavit.¹⁰⁴

CIS je systém internetového objednávání pro cizince. OAMP si klade jako jeden z hlavních cílů radikálně zvýšit poměr internetových objednávek oproti telefonickým, protože by to ulehčilo práci úředníků. Systém internetového objednávání je vytvořen tak, aby si cizinec sám zvolil agendu, čas a datum objednávky a s pomocí vygenerovaného kódu dorazil na pracoviště, vytiskl si objednávkový lístek a prošel tak objednávkovým procesem bez zásahu pracovníka OAMP. Nicméně tento internetový systém je poměrně náročný a obsahuje dvoufaktorové ověření cizince.¹⁰⁵ Cizinci často neovládají dobře český jazyk, nerozumí tak tomu, jaké údaje vyplnit, a proto často vyplňují údaje chybně. Dvoufaktorový systém je pak nerozpozná a neumožní jim objednávku vytvořit. Vedoucí oddělení má povinnost tyto nevalidované cizince vylustrovat, dohledat, který údaj zadali chybně, a následně chybný údaj opravit, čímž cizince validuje. Složitost tohoto systému bývá OAMP ze strany cizinců často vytýkána, nicméně praxe z jiných států bez vícefaktorového ověřování, kdy mafíáni zabrali veškeré objednávkové časy a rozprodávali to cizincům za lichvářské částky, nutí OAMP tento systém ponechat. Jak již bylo zmíněno, vedení OAMP má rozvoj internetového objednávání jako jednu z hlavních priorit. Proto se přijímají noví brigádníci, rozvíjí se spolupráce s Charitou ČR, čeká se na dodání přislíbených tabletů, což by vše dohromady mělo v nejbližších měsících započít éru internetového objednávání.¹⁰⁶

---

¹⁰⁴ Autorka vychází ze své dlouholeté zkušenosti jako pracovnice OAMP – Oddělení pobytu cizinců – Plzeňský kraj.

¹⁰⁵ MV ČR. *Internetové objednávání pro cizince*. [online]. 2022. [cit. 10. 12. 2021]. Dostupné z: <https://frs.gov.cz/cs>

¹⁰⁶ Autorka vychází ze své dlouholeté zkušenosti jako pracovnice OAMP – Oddělení pobytu cizinců – Plzeňský kraj.

5) Činnost Oddělení pobytového správního řízení OAMP

Hlavní činností Oddělení pobytového správního řízení OAMP, tedy rozhodovacích pracovišť OAMP, je rozhodování žádostí a s tím spojená administrativa. Jak bylo v přechodných kapitolách zmíněno, v některých krajích tato rozhodovací pracoviště nefungují a žádosti se posílají do jiných krajů (především do Prahy), kde dojde k jejich rozhodnutí. Pracovníci rozhodovacích pracovišť se rozdělují do několika skupin. Každá skupina se specializuje na rozhodování určitého druhu pobytu. K největším obtížím rozhodovacího procesu patří dodržet lhůty pro konečné rozhodnutí žádostí, a to hned ze dvou důvodů: prvním je personální zabezpečení – rozhodovací pracoviště se potýkají s ještě větším nedostatkem pracovníků, než je tomu u náběžných pracovišť; druhým důvodem je časová náročnost veškerých šetření a délka čekání na vydávání stanovisek ostatních úřadů, které nutně potřebují pro vydání svého rozhodnutí.¹⁰⁷

5.1 Výsledky

První činností, kterou vykonávají rozhodčí pracovníci, jsou výsledky a s nimi spojená administrativa. Výsledky se vykonávají v případě rozhodování každé žádosti o pobyt, kde dochází k nejrůznějším pochybnostem; nejčastěji jsou to žádosti o přechodný pobyt rodinného příslušníka občana EU. Dříve – do srpna 2021 – byl tento výsledek povinnou náležitostí, prováděl se tedy vždy. Kvůli nárůstu žádostí tohoto typu se ale povinnost provedení výsledku musela přehodnotit a provádí se jen v nejasných případech. Žádost si může podat občan třetích zemí, který má partnera/partnerku či manžela/manželku, který má české státní občanství nebo občanství kteréhokoli členského státu EU. Přechodný pobyt má pro občany třetích zemí mnoho výhod (levnější pojištění, nemusejí pracovat, levnější prodloužení pobytu, pobyt je udělován na delší dobu atd.), ale jelikož je primárně určen občanům EU, mohou na něj občané třetích zemí dosáhnout pouze sloučením na druha/družku či manžela/manželku z EU. Povinnou náležitostí žádosti o přechodný pobyt rodinného příslušníka občana EU je prokázání účelu pobytu – sloučení rodiny. V případě manželů se to prokazuje oddacím listem, v případě partnerů je to náročnější. Partneři mohou svůj vztah prokázat společnými fotkami, čestnými prohlášeními od rodiny a přátel, společným majetkem, společnými účty a v podstatě vším, co je napadne. Většina výsledků se

---

¹⁰⁷ Archiv autorky. Rozhovor s paní Mgr. et. Mgr. Janou Pechovou. Plzeň 8. 1. 2022.

tedy provádí v případě sloučení rodiny/partnerů, kteří nejsou manželé a nedostatečně prokázali svůj vztah.¹⁰⁸

Výslech je spojen s několika administrativními záležitostmi. Před výslechem se vždy provádí pobytová kontrola cizince. Pracovník rozhodovacího pracoviště musí sepsat žádost o pobytovou kontrolu, kterou následně vykoná cizinecká policie. Pokud cizinec není na adrese zastižen, vykonají příslušníci cizinecké policie pobytovou kontrolu ještě jednou, a pokud ani poté není zastižen, dotazují se sousedů, zda cizinec opravdu na adrese bydlí a zda tvoří pár s občanem EU. Výsledky pobytové kontroly zasílá cizinecká policie zpět rozhodujícímu pracovníkovi, kterému slouží jako podkladový materiál k prováděnému výslechu.¹⁰⁹

Rozhodčí pracovník musí vypravit předvolání k výslechu pro žadatele a svědka (manžel/druh). Pokud svědek potřebuje tlumočnicka, buďto si ho zajistí sám a MV náklady na něj uhradí, nebo ho po domluvě MV právě prostřednictvím rozhodovacího pracovníka zajistí a také uhradí. Žadatel o pobyt si v případě potřeby musí tlumočnicka zajistit sám, a to na své náklady.¹¹⁰ Výslechu se vždy účastní některý z manželů/partnerů, rozhodovací pracovník, který výslech vede, a pracovník náběřčího pracoviště, jenž pouze přihlíží – zastává spíše kontrolní funkci přítomné úřední osoby, má právo se na něco doptat. V případě potřeby je přítomen ještě tlumočnicka a právní zástupce. Nejprve je vždy vyslýchán žadatel o pobyt a ihned po jeho skončení začíná výslech svědka; každý z výslechů trvá 2–3 hodiny. Rozhodovací pracovník se ptá na stejné otázky, které mají za cíl odhalit, zda manželé/partneři opravdu tvoří pár a zda spolu opravdu sdílejí čas a domácnost. Otázky směřují na rodiny obou manželů, na předchozí partnery, na jejich zdravotní stav, na fungování domácnosti, na práci, na jejich vztah a jejich společně strávený čas. Jsou velmi detailní a také osobní, takže zcela jistě odhalí, zda se nejedná pouze o účelové manželství nebo vymyšlený vztah.¹¹¹

Výslechové otázky jsou ale většinou stejné, popř. dost podobné, takže především právní zástupci, kteří se cizinecké problematice věnují, je již znají

---

¹⁰⁸ Autorka vychází ze své dlouholeté zkušenosti jako pracovnice OAMP – Oddělení pobytu cizinců – Plzeňský kraj.

¹⁰⁹ Archiv autorky. Rozhovor s paní Mgr. et. Mgr. Janou Pechovou. Plzeň 8. 1. 2022.

¹¹⁰ MV ČR. *Dokazování*. [online]. 2022. [cit. 1.2.2022]. Dostupné z:

<https://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-prubeh-rizeni-dokazovani.aspx>.

¹¹¹ Autorka vychází ze své dlouholeté zkušenosti jako pracovnice OAMP – Oddělení pobytu cizinců – Plzeňský kraj).

a mohou tak své klienty na ně předem velmi dobře připravit. Jednou dokonce došlo k tomu, že jistá právní kancelář zveřejnila seznam otázek na internetu, nicméně po konfrontaci s cizineckou policií došlo velmi rychle k jeho odstranění.¹¹²

Výslechy se provádí i v případech jiných žádostí o pobyt nebo o prodloužení pobytu, ale jedná se spíše o výjimečné případy. Většinou se jedná o výslechy v souvislosti s prodlužováním zaměstnaneckých karet, kdy se zjistí, že cizinec vykonával nelegální povolání; rozhodovací pracovníci pak potřebují jeho vyjádření. Mohou to být rovněž výslechy v souvislosti s žádostmi o pobyt těch cizinců, kterým byla zrušena adresa, a rozhodující pracovník neví, kde se vlastně cizinec zdržuje a proč hlásil adresu, kde reálně nebydlí.

Výslechy zaberou rozhodujícím pracovníkům mnoho času. Zažádat o pobytovou kontrolu, vypravit předvolání k výslechu, zařídit tlumočníky svědků, připravit seznam otázek (přizpůsobit ho pro daný případ), provést výslech žadatele i svědka a udělat zápis z výslechu trvá velmi dlouho vzhledem k tomu, kolik takových žádostí rozhodčí pracovníci dostávají.¹¹³

5.2 Ukončování spisů, zániky zaměstnaneckých karet, zastavení řízení

Další činnost, kterou zastávají rozhodovací pracoviště, je ukončování spisů. Každý spis se po jeho rozhodnutí musí ukončit. Součástí každého spisu je evidenční list, ve kterém musí být uveden každý dokument, jenž je součástí spisu. Všechny dokumenty se zapisují pod svým jednacím a pořadovým číslem. Následně se počítá a zapisuje počet listů každého dokumentu. Na závěr pak rozhodující pracovník kontroluje, zda souhlasí celkový počet stran a zda jsou zapsány všechny vložené dokumenty. Spis ukončí podtržením, razítkem a podpisem. Pak spis secvakne, přelepí a zapečetí tak, aby do něj nebylo možné již nic přidat nebo z něj nic odebrat. V případech spisů na změnu zaměstnavatele, které obsahují okolo 20 stránek, se jedná o činnost, která zabere 10 minut, ale např. u nejasných spisů žádostí o dlouhodobý pobyt, z nichž některé se rozhodují i více než rok, se pak jedná o spisy, jež mají i 300 stran a které se musí

---

¹¹² Archiv autorky. Rozhovor s paní Květou Ulčovou. Plzeň 6. 12. 2021.

¹¹³ Archiv autorky. Rozhovor s paní Mgr. et. Mgr. Janou Pechovou. Plzeň 8. 1. 2022.

několikrát přepočítávat, následně sešít a zapečetit provázkem. V těchto případech jde o činnost, která zabere i několik hodin.¹¹⁴

Obrázek 6 Ukončený evidenční list spisu¹¹⁵

Poř. číslo	Dne	Typ dokumentu	Číslo jednací	Počet listů		Poznámka
				ulož.	odesl.	
1		Žádost o změnu zaměstnavatele	OAM-1524/2M-21	6		
2		Cestovní doklad	OAM-923/MC-21	1		
3		Doklad potvrzující budoucí pracovní poměr <small>-kopie vztah</small>		5		
4		Potvrzení o trvání starého pracovní poměru <small>vztahu</small>		1		
5		Výpis z evidence + listinae CIS		1+1		
6		Výpis z katastru nemovitostí		1		
7		Doklad o zajištění újstování	OAM-443/MC-21	1		
8		Výjeva k doložení vad žadost		3		
9		Doklad potvrzující budoucí PPV		4		
10		Výpověď ze starého PPV		1		
11		Výjeva na seznámení	OAM-124/MC-21	1		
12		Protokol o seznámení	OAM-124-2/MC-21	1		
13		Rozhodnutí	OAM-1324-2/2M-21	3		
SPIS UKONČEN S POČTEM LISTŮ: 30						
				Pořizovací doložka		
				Zpracoval: MATHEJZÍKOVÁ/PETRA		
				Schválil:		
				Počet listů: 30		
				Výřazovací značka		
				Rok vyřazení: 2021		
				Svazek: 30		

Rozhodčí pracovníci mají na starost také zániky zaměstnaneckých karet a jejich evidenci v CIS. Jak již bylo zmíněno, cizinec, který pobývá v ČR na základě zaměstnanecké karty, musí pracovat. Od ukončení zaměstnaneckého poměru mu běží lhůta 60 dnů na to, aby si podal žádost o změnu zaměstnavatele. Pokud tak neučiní nebo pokud mu změna není povolena a lhůta 60 dnů již uběhla, dochází k zániku zaměstnanecké karty.¹¹⁶ Rozhodčí pracovníci dostávají oznámení od Úřadu práce ČR o ukončení zaměstnání cizinců a musí hlídat a kontrolovat uplynutí této lhůty u všech cizinců se zaměstnaneckou kartou. Ihned po uplynutí lhůty musí sepsat rozhodnutí o ukončení zaměstnanecké karty a odeslat ho cizinci. Ten má potom buďto 90 dnů na to, aby odjel do své země

¹¹⁴ Postup při ukončování spisů a pobytů. Vedoucí OAMP Plzeňský kraj, 2021. Interní pokyn OAMP č. 21.

¹¹⁵ Autor obrázku – Petra Mathejzíkova.

¹¹⁶ § 63 odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

(v případě, že vlastní biometrický pas), nebo se do 30 dnů dostavit na Oddělení pobytu cizinců pro výjezdní příkaz a následně ihned opustit naší zemi.¹¹⁷

Na rozhodovacím pracovišti se dále rozhoduje o zastavení řízení. Řízení se zastavuje v několika případech. První z nich je překážka litispendence – tedy v případě, že cizinec podá více žádostí ve stejné věci.¹¹⁸ Rozhodčí pracovníci musí zastavit každé další řízení, které cizinec ve stejné věci administrativně učinil v CIS, a má povinnost o tom cizinec upozornit, a to zasláním rozhodnutí o zastavení řízení na jeho adresu. Další možností je případ nepřipustných nebo nepřijatelných žádostí.¹¹⁹ V těchto případech cizince o nepřipustnosti či nepřijatelnosti žádosti informují již pracovníci na náběřcích pracovištích, nicméně pokud cizinec stále trvá na svém podání, náběřčí pracovníci žádost naberou, odešlou na rozhodovací pracoviště a rozhodovací pracovníci žádost přijmou, sepiší rozhodnutí o zastavení žádosti pro nepřijatelnost či nepřipustnost a opět poštou informují cizince a zapíší zastavení do CIS. Třetí a nejčastější důvod pro zastavení řízení je případ sloučených pobytů. Většinou se jedná o cizince třetích zemí, kdy má rodič zaměstnaneckou kartu či trvalý pobyt a jejich děti dlouhodobý pobyt sloučení na rodiče, popř. jeden z manželů má zaměstnaneckou kartu či trvalý pobyt a druhý z manželů dlouhodobý pobyt sloučení na manžela a oba podají ve stejný čas žádost o prodloužení těchto pobytů. První se vždy musí rozhodnout prodloužení pobytu toho cizince, na kterého se slučuje někdo jiný, a žádost toho dítěte nebo manžela, kdo se slučuje, se musí pozastavit. Rozhodčí pracovníci také sepiší rozhodnutí o zastavení řízení a jeho zasláním na adresu informují o tomto faktu cizince. Až když má ten cizinec, na něhož se ostatní slučují, povolenou žádost o prodloužení, pokračuje rozhodování žádosti o prodloužení pobytu těch, kteří se slučují; rozhodčí pracovníci sepiší rozhodnutí o pokračování řízení a zašlou ho žádajícím cizincům. Těchto zastavení řízení řeší rozhodčí pracovníci mnoho, jelikož skoro každý cizinec ze třetí země tu má rodinu, která se na něj slučuje. V případě sloučení se většinou pobyt toho, kdo se slučuje, povoluje na stejnou dobu jako pobyt toho, na koho se slučuje; proto

---

¹¹⁷ MV ČR. *Výjezdní příkaz*. [online]. 2021. [cit. 1. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-ukonceni-a-zruseni-povoleni-k-pobytu-a-odjezd-z-cr.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>

¹¹⁸ § 66 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

¹¹⁹ § 66 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

ve většině případů pak ten, kdo se na někoho slučuje, podává žádost ve stejnou dobu jako ten, na koho se slučuje.¹²⁰

5.3 Rozhodování žádostí

Hlavní činností rozhodčího pracoviště je rozhodování žádostí. Ke každé žádosti, kterou rozhodčí pracovník dostane, si musí vytisknout výpis z CIS k žadateli a k dalším posuzovaným osobám, dále vytisknout výpis potvrzující účel pobytu v případě pobytu s účelem podnikání z živnostenského nebo obchodního rejstříku a výpis žádající osoby z rejstříku trestů. Následně rozhodčí pracovník kontroluje obsah doložených náležitostí žádosti a v případě chyb nebo chybějících náležitostí sepisuje výzvu k odstranění vad žádosti.¹²¹

Ke každému typu žádosti zákon udává jiné nezbytné náležitosti. K žádosti o udělení víza k pobytu nad 90 dnů musí cizinec doložit cestovní doklad, doklad potvrzující účel pobytu na území, doklad o zajištění ubytování po dobu pobytu na území, fotografii a souhlas druhého z rodičů, pokud se jedná o dítě do 18 let.¹²² Náležitostmi k žádosti o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny jsou cestovní pas, fotografie, doklad o zajištění ubytování na území, doklad prokazující příbuzenský vztah (rodný list, oddací list), souhlas druhého z rodičů, jde-li o dítě do 18 let, doklad prokazující, že úhrnný měsíční příjem rodiny po sloučení nebude nižší než součet částek životních minim členů rodiny a nejvyšší částky normativních nákladů na bydlení stanovených pro účely příspěvku na bydlení zvláštním právním předpisem nebo částky, kterou cizinec prokáže jako částku skutečných odůvodněných nákladů na bydlení rodiny a doklad o zdravotním pojištění.¹²³ K žádosti o vydání zaměstnanecké karty je cizinec povinen předložit cestovní doklad, doklad o zajištění ubytování na území, pracovní smlouvu / dohodu o pracovní činnosti nebo smlouvu o smlouvě budoucí, doklady k prokázání odborné způsobilosti pro výkon požadovaného zaměstnání, nebo v případě, že jde o agenturní zaměstnávání, doklad, který obsahuje jméno, příjmení, popř. rodné příjmení, státní občanství, datum a místo narození a bydliště cizince, druh práce, kterou bude cizinec jako

---

¹²⁰ Autorka vychází ze své dlouholeté zkušenosti jako pracovnice OAMP – Oddělení pobytu cizinců – Plzeňský kraj.

¹²¹ *Rozdělení kompetencí mezi bytovými pracovišti OAMP*. Ředitelka OAMP, 2021. Interní pokyn OAMP č. 15.

¹²² § 31 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

¹²³ § 42b zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

dočasně přidělený zaměstnanec vykonávat, místo výkonu práce u uživatele a název a sídlo uživatele.¹²⁴ K žádosti o trvalý pobyt občanů třetích zemí je cizinec povinen předložit fotografii, cestovní doklad, doklad potvrzující účel pobytu na území, doklad o zajištění prostředků k trvalému pobytu na území, doklad o zajištění ubytování na území, souhlas druhého z rodičů, pokud se jedná o dítě do 18 let, doklad prokazující požadovanou znalost českého jazyka vydaný osobou uskutečňující zkoušku znalosti českého jazyka (jako prokázání zvládnutí jazykové integrace cizince)¹²⁵ a průkaz splnění 5 let nepřetržitého pobytu na území (nepřetržitost pobytu počítají rozhodčí pracovníci podle razítek v pasu cizince).¹²⁶

K žádosti o přechodný pobyt občana EU jsou za nutné náležitosti považovány cestovní doklad, fotografie, doklad o zdravotním pojištění, doklad o zajištění ubytování na území a u žádosti rodinného příslušníka o přechodný pobyt jde navíc o doklad, jenž potvrzuje, že je rodinným příslušníkem občana EU.¹²⁷ Občané EU k žádosti o trvalý pobyt musejí doložit cestovní doklad, doklad prokazující splnění 5 let nepřetržitého pobytu na území, dvě fotografie a doklad o zajištění ubytování¹²⁸; v případě žádosti rodinných příslušníků o trvalý pobyt je nutné navíc doložit doklad, který potvrzuje, že jsou rodinnými příslušníky občana EU, ovšem v případě, že občan EU, jenž je jejich rodinným příslušníkem, již má trvalý pobyt, stačí jim prokázat pouze 2 roky nepřetržitého pobytu na území, z nichž minimálně rok musí být manželé.¹²⁹

U žádostí o prodloužení těchto pobytů jsou vyžadovány většinou stejné náležitosti jako u první žádosti o pobyt, pouze u prodloužení trvalých pobytů (i u občanů třetích zemí a občanů EU) se již žádné náležitosti nevyžadují. Cizinec pouze zaplatí kolek, ukáže cestovní pas a trvalý pobyt se mu automaticky prodlouží. Výše zmíněné druhy žádostí patří mezi nejčastěji podávané, jedná se ale pouze o demonstrativní výčet – druhů žádostí je mnohem více a každá z nich má své specifické náležitosti:

---

¹²⁴ § 42h zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

¹²⁵ BOYON ŠKODOVÁ, Svatava a Jitka CVEJNOVÁ. *Jazyková integrace a komunikace s cizinci: (úroveň A2)*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2017. ISBN 978-80-7481-199-9.

¹²⁶ § 70 odst. 2 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

¹²⁷ § 87b zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

¹²⁸ § 87i odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

¹²⁹ § 87h odst. 2 písm. a) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

- za účelem strpění (důvody, proč není možný návrat zpět do své země);
- za účelem podnikání (výpis z živnostenského rejstříku);
- za účelem studia (potvrzení o studiu, dostatečné prostředky k pobytu¹³⁰);
- za účelem hledání zaměstnání (důkaz o úspěšném dokončení studia na území¹³¹);
- za účelem investování (doklad o učinění významných investic);
- za účelem právního postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta (prostředky k pobytu);
- za účelem povolení k trvalému pobytu pro děti narozené na území (doklad o narození na území).¹³²

Existují i další druhy žádostí. Po kontrole a ověření všech náležitostí žádosti odesílají rozhodčí pracovníci žadatelům výzvu k tomu, aby se seznámili s podklady pro vydání rozhodnutí, a odesílají spis na náběrcí pracoviště, kde se cizinec může, ale nemusí s podklady seznámit. Po seznámení s podklady nebo po uplynutí lhůty pro toto seznámení je spis odeslán zpět na rozhodčí pracoviště, kde příslušný pracovník vydá rozhodnutí. V případě kladných rozhodnutí cizince neinformuje, odesílá spis zpět na náběrcí pracoviště a náběrcí pracovníci cizince telefonicky informují o schválení žádosti. V případě negativního rozhodnutí rozhodčí pracovníci sepisují rozhodnutí a zasílají ho poštou na adresu žadatele.¹³³

Rozhodování žádosti někdy může být jen formalitou, která je vyřízena během několika dnů, ale většinou jsou to velmi zdlouhavé procesy, které několikanásobně překračují zákonem stanovenou lhůtu, již mají rozhodovací pracovníci pro vydání svého rozhodnutí. Především žádosti cizinců, kteří nemají čistý trestní rejstřík, žádosti o trvalé pobyty občanů třetích zemí, žádosti, kde je kvůli pochybnostem nutné čekat na vydání stanoviska některého správního orgánu, a žádosti, u kterých je nutné provést výslech, se kvůli zdlouhavým administrativním postupům a zvyšujícímu se počtu žádostí vyřizují mnoho

¹³⁰ BEDNÁŘOVÁ, Markéta a Eva LÁSKOVÁ. *Pobytová oprávnění studentů v České republice*. Brno: Masarykova univerzita, 2020. ISBN 978-80-210-9775-9.

¹³¹ BEDNÁŘOVÁ, Markéta a Eva LÁSKOVÁ. *Pobytová oprávnění studentů v České republice*. Brno: Masarykova univerzita, 2020. ISBN 978-80-210-9775-9.

¹³² MV ČR. *Informace pro cizince*. [online]. 2021. [cit. 30. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-informace-pro-cizince.aspx>

¹³³ *Rozdělení kompetencí mezi pobytovými pracovišti OAMP*. Ředitelka OAMP, 2021. Interní pokyn OAMP č. 15.

měsíců, takže cizinci jsou často s celým procesem nespokojení a podávají stížnosti na nečinnost.

Tabulka 1 Rozdělení kompetencí mezi pobytovými pracovišti OAMP¹³⁴

AGENDA	KDO DĚLÁ
Rozhodování žádostí	OPSŘ
Počítání razítek (nepřetržitost pobytu) § 68 a § 83	OPSŘ
Kontrola tiskopisu žádosti (úplnost vyplnění) a výzva na vady podání žádosti	OPC
Výzva k doložení chybějících náležitostí žádosti a originálů náležitostí, pokud jsou ze zákona vyžadovány, včetně správního poplatku	OPC
Kontrola obsahu doložených žádostí + výzva k odstranění vad	OPSŘ
Vyžádání závazného stanoviska ÚP	OPC
Provedení seznámení/nahlížení	OPC
Výzva na BIO	OPC
Zastavení řízení dle správního řádu	OPSŘ OPC – v případě zpětvzetí žádosti, kdy je spis umístěn na OPC
Uzavření spisu	OPSŘ
Archivace do MCE	OPC
Zánik zaměstnanecké karty	OPSŘ
Zánik pobytu – evidenční ukončování pobytu a s tím související úkony	OPC
Nabytí státního občanství, úmrtí a s tím související úkony	OPC
Vydání cizineckého pasu, cestovního průkazu totožnosti a travel dokumentu	OPSŘ OPC – pokud jde o azylanta či držitele doplňkové ochrany
Zrušení místa povoleného pobytu	OPC
Nepřípustné/nepřijatelné žádosti	OPSŘ OPC – v případech, že se jedná o vízové žádosti a v případě nesplnění podmínky osobní účasti při podání
Pobytová kontrola	OPSŘ
Tisk lustrace dalších posuzovaných osob	OPSŘ
Tisk výpisu k CIS osobám	OPSŘ
Tisk výpisu (potvrzující účel pobytu) ze ŽR, OR, RT, v případě ověření ubytování si vytiskne OPC	OPSŘ
Předvolání k výslechu	OPSŘ
Provedení výslechu	OPC + OPSŘ (1 +1) Související úkony s výslechem – tlumočení, svědectví, pořádkové pokuty – zajišťuje OPSŘ
Výzva k seznámení + protokol	OPSŘ připraví výzvu, OPC vypraví s datem seznámení, následně OPC při seznámení vypracuje protokol a zašle na OPSŘ

¹³⁴ Rozdělení kompetencí mezi pobytovými pracovišti OAMP. Ředitelka OAMP, 2021. Interní pokyn OAMP č. 15.

PRAKTICKÁ ČÁST

6) Dopady koronavirové krize na činnost OAMP

Praktická část diplomové práce se věnuje dopadům koronavirové krize na činnost OAMP. Podkladem pro ni byly pohovory, které jsem prováděla s vybranými úředníky. Při těchto rozhovorech jsem pokládala především otázky, jimiž jsem zjišťovala klady a zápory, které spatřují pracovníci v příchodu pandemie covidu-19 a dále jsem se každého z dotazovaných zeptala na to, v čem shledávají momentálně největší problém v činnosti OAMP, který vznikl (nebo se prohloubil) v souvislosti s koronavirovou situací a je nadále neudržitelný. Ve druhé polovině praktické části jsem se snažila navrhnout možnosti k nápravě negativních následků pandemické krize na činnost OAMP.

První rozhovor mi poskytla paní Barbora Lorenzová, Zuzana Tollingerová, Lenka Kalná, Veronika Irlbeková a Vítězslav Vlach, kteří pracují na náběřčím pracovišti OAMP jako přepážkoví pracovníci. Další rozhovory jsem vedla s Hanou Bělskou a Kateřinou Bělíkovou, které pracují jako biometrické pracovnice, dále pak s administrativními pracovníci Kristýnou Štrosovou a Terezou Maškovou, s paní Pavlou Vackovou, která pracuje jako MCE pracovnice, a rozhovor mi poskytly i Soňa Lukášová – vedoucí oddělení a její zástupkyně Bohumila Nová. Na mé otázky si udělaly čas i Nikol Kollrossová, Jana Pechová a Lenka Tyrová, které pracují na Oddělení pobytového správního řízení pro Plzeňský kraj.

Mým cílem bylo získat a popsat ucelený a nezávislý přehled o tom, co se především změnilo nástupem pandemie covidu-19 na celkové činnosti OAMP a jaké jsou návrhy na zmírnění těchto dopadů. Všichni dotazovaní pociťují tyto následky každý den, proto všechny podkladové rozhovory vycházejí z praxe, což jsem vyhodnotila jako nejrelevantnější zdroj pro tuto praktickou část.

6.1 Negativní dopady koronavirové situace na činnost OAMP

Negativní dopady koronavirové krize na činnost OAMP jsou samozřejmě obrovské. Snad největším problémem jsou neustálé změny, nová nařízení, chyby v komunikaci a nepřesné příkazy, jak nastalé situace řešit. To vše pak brání tomu, aby se OAMP koronavirové krizi přizpůsobil. Lenka Kalná v rozhovoru uvedla: *„Při komunikaci s cizinci a snaze o jejich informovanost je nejdůležitější dávat*

jim přesná, stálá a jednoduchá pravidla. Nelze se u nich spoléhat na to, že by si aktuální informace přečetli na internetových stránkách nebo na cedulích u vstupu na pracoviště, tomu povětšinou nerozumí.“ Z rozhovorů se zaměstnanci plyne především to, že hlavním důsledkem koronavirové krize je chaos. V měsících nejtvrdějších vládních nařízení se každým dnem měnily podmínky vstupu na pracoviště, plány odbavování cizinců a také pravidla, na kterých stojí jejich možnosti. Zajímavou otázku ale položila Hana Bělská: „Je vůbec v možnostech vedení OAMP tento chaos zastavit? Všechna interní rozhodnutí jsou vydávána na základě nových vládních opatření, u kterých dochází ke zpřísnování a ke změnám také velmi často.“

6.1.1. Poštovní podání

Všichni dotazovaní, kteří pracují jako přepážkoví pracovníci (B. Lorenzová, Z. Tollingerová, L. Kalná, V. Vlach, V. Irlbeková a K. Ulčová) spatřují nejnegativnější dopad této pandemie v enormním nárůstu poštovního podání. Hovořili o tom, že před vypuknutím pandemické krize se na OAMP upřednostňovalo osobní podání a všechny úkony se daly provést osobně, a to buď s objednááním, nebo na počkání. V době vyhlášených nouzových stavů se klade velký důraz na konání veškerých úkonů, u kterých to je možné, pouze poštou. Provádění úkonů poštou a tedy dálkový přístup je sice dobré opatření proti šíření nemoci, nicméně pro efektivitu činnosti OAMP to už tak dobré není.

Květa Ulčová (vedoucí pro agendu třetích zemí) mi vysvětlila, proč je poštovní podání vnímáno tak negativně. Cizinci totiž musejí do 5 pracovních dnů od podání žádosti na poště přijít na pracoviště OAMP a osvědčit toto podání osobním prokázáním pasem, a pokud tuto povinnost nesplní, žádost není přijata. Květa Ulčová k tomu řekla: „V prvním vyhlášeném nouzovém stavu nebylo toto osobní osvědčení nutné, proto mělo upřednostňování poštovního podání smysl, od skončení nouzového stavu v dubnu roku 2021 je to ale neúčelné.“ Dotazovaní přepážkoví pracovníci mají mnoho zkušeností z praxe, kde dle jejich slov dochází k tomu, že cizinci nevědí, jaké náležitosti musejí spolu s žádostí poslat, volají na informační linky, které jsou velmi přetížené. Je proto náročné a drahé se na ně dovolat. Cizinci nevědí, jak vyplňovat žádosti (co uvádět a co ne), a tak dochází k tomu, že poštou přichází denně několik špatně vyplněných žádostí, žádostí bez kolků nebo jiných náležitostí, popř. i žádostí o jiný druh pobytu, než měl cizinec v úmyslu, protože zvolil nesprávný formulář. To jsou vše chyby,

kteřé přepážkoví pracovníci cizinci opraví, vysvětlí a pomohou při osobním podání, při podání poštou tato pomoc ale možná není. Na toto téma Veronika Irlbeková uvedla: „*Poštovní podání snižuje velmi výrazně efektivitu činnosti OAMP. Namísto jedné návštěvy cizince je přepážkový pracovník, co dostane poštou podanou žádost, zdržen snahou o pochopení toho, o jakou žádost se jedná, následným psaním výzvy na doložení chybějících náležitostí a na závěr cizinec stejně na přepážku přijde za účelem osvědčení originál pasu a často i doložením chybějících náležitostí.*“ Tím se také výrazně zpomaluje celý proces schvalování žádosti, a proto vede poštovní podání žádostí většinou k nespokojenosti cizinců i přepážkových pracovníků.

Zuzana Tollingerová se při rozhovoru zaměřila i na poštovní hlášení změn. Uvedla, že i u hlášení změn je po vzniku pandemie snaha o vyšší procento poštovního podání, nicméně i v tomto případě se jedná o negativní dopad koronavirové situace. Cizinec má možnost poslat poštou změnu adresy nebo změnu cestovního dokladu. Změnu adresy zaslanou poštou přepážkoví pracovníci zavedou do CIS a povinnost cizince je tedy splněna, nicméně adresa se s razítkem zapisuje do průkazu o pobytu, což dálkovým přístupem nelze vykonat. Podle slov Zuzany Tollingerové pak cizinci stejně chodí na pracoviště OAMP a žádají o razítko s adresou, protože to po nich vyžadují jiné úřady, například při výměně řidičského průkazu nebo přepisu vozidla. Když cizinec nahlásí změnu cestovního dokladu poštou, přepážkový pracovník to sice také zavede do systému a povinnost cizince je tím splněna, nicméně nový cestovní doklad se musí zkontrolovat i v originále, tedy při první osobní návštěvě cizince na OAMP.

Poštovní podání, které se na základě pandemické situace upřednostňuje (v měsících nejtvrděších lockdownů se jednalo pro vybrané druhy úkonů dokonce o jedinou možnost) sice zavádí dálkový přístup a zmenšuje tím riziko nákazy, jedná se při práci s cizinci o neúčelný způsob podání, který snižuje efektivitu a oddaluje činnosti a povinnosti, k nimž stejně bude muset dříve nebo později dojít. Všichni pracovníci OAMP se při rozhovorech shodli na tom, že poštovní podání nevyhovuje žádné straně – ani úředníkům, ani cizincům.

Tabulka 2 Statistika odbavených cizinců za rok 2021¹³⁵

Měsíc	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	Celkem
Biometrie	1665	1622	1716	1659	1784	1915	1147	1639	1441	1502	1498	1359	18947
Přepážky	2614	2509	2924	2672	3257	3539	3108	3442	3762	3904	3563	2978	38272
Poštou	558	740	693	542	383	377	383	348	383	324	384	460	5575
Celkem	4837	4871	5333	4873	5424	5831	4638	5429	5586	5730	5445	4797	62794

Tabulka 3 Statistika odbavených cizinců za rok 2020¹³⁶

Měsíc	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	Celkem
Biometrie	1788	1252	588	929	1039	981	895	1178	1031	1425	1018	1222	13346
Přepážky	2524	2934	1495	380	1057	2410	3131	2864	2438	2723	1361	1978	25295
Poštou	324	428	725	914	871	353	322	405	316	636	968	677	6939
Celkem	4636	4614	2808	2223	2967	3744	4348	4447	3785	4784	3347	3877	45580

Tabulka 4 Statistika odbavených cizinců za rok 2019¹³⁷

Měsíc	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	Celkem
Biometrie	1704	1245	1574	1520	1501	1376	1584	1199	1295	1302	1389	919	16608
Přepážky	2480	2410	2541	2562	2713	2790	3137	3043	3243	3028	2723	2007	32677
Poštou	62	98	47	57	83	128	134	113	72	77	91	146	1108
Celkem	4246	3753	4162	4139	4297	4294	4855	4355	4610	4407	4203	3072	50393

6.1.2. Přechodné pobyty

Veronika Irlbeková, Květa Ulčová, Lenka Kalná, Barbora Lorenzová, Tereza Mašková a Kristýna Štrosová označily jako další negativní dopad koronavirové krize výrazně narůstající žádosti o přechodné pobyty občanů EU. Občan EU může v ČR pobývat neomezeně dlouho, a to bez jakéhokoliv pobytu. Jeho jediná povinnost je do 3 dnů od příjezdu si nahlásit adresu pobytu na cizinecké policii.¹³⁸ Veronika Irlbeková k tomu uvedla: „Mnoho občanů EU tedy v České republice žilo několik let bez přechodného pobytu, nikdy ho nepotřebovali. Hned první vlna pandemie ale ukázala, že by tu i občané EU pobyt mít měli.“ Tento názor vysvětlila tím, že když se v nouzovém stavu uzavřely hranice ČR, na území českého státu byli vpuštěni pouze občané ČR nebo cizinci s pobytem nad 90 dní.

¹³⁵ Statistika odbavených cizinců za rok 2021. Vedoucí Oddělení pobytu cizinců Plzeňský kraj, 2021. Interní dokument.

¹³⁶ Statistika odbavených cizinců za rok 2020. Vedoucí Oddělení pobytu cizinců Plzeňský kraj, 2020. Interní dokument.

¹³⁷ Statistika odbavených cizinců za rok 2019. Vedoucí Oddělení pobytu cizinců Plzeňský kraj, 2019. Interní dokument.

¹³⁸ VLÁČIL, Jiří. *Právo na vstup a pobyt na území členských států Evropské unie*. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2016. Prameny a nové proudy právní vědy. ISBN 978-80-87975-52-7.

Občané EU, kteří si tu přechodný pobyt před vypuknutím pandemie nezařídili, by se po vycestování z ČR už zpět do svých domovů na území ČR nedostali. Největší problémy vznikaly rodinám, které žijí u hranic a byly zvyklé využívat pracovní nabídky nebo služby v některém ze sousedních států, popř. tam navštěvovali své příbuzné.

Barbora Lorenzová uvedla, že právě z těchto důvodů začalo nezvladatelné množství občanů EU podávat žádosti o přechodný pobyt, úředníci byli přehlčeni a 30denní lhůta, kterou má správní orgán pro rozhodnutí, nebyla velmi často dodržována. Očekávání žadatelů, že žádosti bude vyhověno ihned, protože tu žijí několik let a jde jen o formalitu, nebyla naplněna. Pro vyřízení každé žádosti o přechodný pobyt se musí prověřit správnost všech náležitostí, a to bez ohledu na to, kolik let zde cizinec žije.

Lenka Kalná se při rozhovoru zmínila o tom, že vedle přehlčení žádostmi nastaly další problémy v případech, kdy si o přechodný pobyt začalo žádat mnoho tzv. pendlerů. O přechodný pobyt by si správně měli žádat občané EU, kteří v ČR žijí. Náležitostí pro přechodný pobyt je totiž doklad o zajištění ubytování – není tedy možné, aby o přechodný pobyt žádal člověk, jenž do ČR pouze dojíždí za prací. Další náležitostí je prokázat účel pobytu. Lidé, kteří tu nemají práci ani partnera/manžela, na kterého by se mohli sloučit, si volí účel „ostatní“. K prokázání tohoto účelu musí žadatel podepsat čestné prohlášení o tom, že plánuje v ČR pobývat déle než 90 dní. Ani jeden z výše zmíněných účelů ale lidé, kteří pouze navštěvují v ČR přátele nebo vzdálenou rodinu, nesplňují. Lenka Kalná uvedla, že v praxi mnoho žadatelů podepisovalo čestné prohlášení, aniž by byla pravdivá; zjišťování skutečného stavu pak rozhodování velmi prodloužilo a nakonec přibývalo mnoho zamítnutých žádostí.

Tereza Mašková hovořila o tom, že problém s narůstajícím počtem žádostí o přechodné pobyty vznikl hned v první vlně pandemie, nicméně v roce 2021 se již situace uklidnila. Hranice ČR jsou již byly otevřené a zavírat se neplánovaly. V občanech EU to ale probudilo potřebu jistoty pobytu, a tak OAMP stále nabírá mnoho žádostí o přechodný pobyt. Podle Terezy Maškové množství žádostí „*již není nezvladatelné, spíše postupné a přiměřené*“.

Tabulka 5 Statistika podaných žádostí o přechodný pobyt¹³⁹

2011	646
2012	772
2013	895
2014	1063
2015	1012
2016	1344
2017	1680
2018	1935
2019	1796
2020	2523
2021	2394

6.1.3. Lhůty

Z provedených rozhovorů vyplynulo, že v první vlně koronavirové pandemie byly prominuty veškeré lhůty, a to až do konce nouzového stavu. Nemusely se tak včas hlásit změny, ale neplatila ani lhůta 60 dnů od výpovědi pro podání žádosti o změnu zaměstnavatele držitelů zaměstnaneckých karet, což je momentálně druh pobytu, na jehož základě v ČR pobývá nejvíce cizinců z třetích zemí. Dokonce došlo ke zrušení pravidla, že držitel zaměstnanecké karty má povinnost u prvního zaměstnavatele pracovat nejméně 6 měsíců, až poté může měnit zaměstnavatele. Ani povinnost cizince podat žádost o prodloužení maximálně poslední den platnosti svého pobytu (což platí u všech typů cizinců z třetích zemí) nezůstala v první vlně pandemie platná. Před pandemií covidu-19 a platnost nouzového stavu to vše byly lhůty, jejichž nedodržení zapříčinilo zánik pobytu cizince a nutnost jeho odjezdu zpět do své země. Jak zmínila Kristýna Štrosová, „*první vlna pandemie tak pro cizince znamenala v případě lhůt absolutní volnost*“. Vysvětlila, že nic nebylo povinné, vše se promíjelo a dělo se tak především proto, že OAMP na 3 týdny znemožnilo vstup cizinců na pracoviště a zbylé týdny vydávalo velmi přísné podmínky pro vstup cizinců na pracoviště.

Květa Ulčová pak upřesnila, že od skončení první vlny pandemie, tedy od června roku 2020, to už neplatí. Všechny lhůty a povinnosti jsou opět platné, pozdní podání se již nepromíjí. Shovívavěji úředníci přistupují pouze k udělování

¹³⁹ Statistika podaných žádostí o přechodný pobyt. Vedoucí Oddělení pobytu cizinců Plzeňský kraj, 2021. Interní dokument.

pokut při nedodržení 30denní lhůty na nahlášení nové adresy pobytu, u 3denní lhůty na nahlášení nového cestovního dokladu a u 3denní lhůty pro provedení registrace po příjezdu do ČR, kterou pro neočkované s povinností karantény ani není možné dodržet. V těchto případech úředníci ukládají pokuty až při nedodržení lhůty o výraznou dobu, jež nemohla být způsobena karanténou, nemocí či nemožností se včas objednat na pracoviště.

Kateřina Bělíková zdůraznila, že problém nastává v tom, že tento fakt cizinci nevědí. Mnoho z nich si myslí, že nouzový stav znamená, že jsou lhůty promíjeny, a tak (především v druhé vlně pandemie) docházelo a stále dochází k mnoha pozdním podáním a tedy mnoha zbytečným pokutám, zánikům pobytů a odjezdům domů. Je nutné zmínit, že podle jejich slov se tato situace postupem času mění – od prominutí lhůt uběhla dlouhá doba, proto těchto problémů s nedodržováním lhůt ubývá. Květa Bělíková poznamenala, že se dokonce objevují cizinci, kteří změny i prodloužení pobytů hlásí ve značném předstihu před uplynutím lhůt, a to s vysvětlením, že nás možná opět čeká nouzový stav a že budou mít raději povinnosti splněny, než by se pak snažili vyznat v pravidlech přístupu na pracoviště OAMP a na další úřady.

Všichni dotazovaní také nezapomněli připomenout, že dalším vážným následkem bylo to, že všichni cizinci, kterým byly lhůty prominuty, přicházeli na pracoviště OAMP ihned po ukončení nouzového stavu. Informační a objednávkové linky byly podle slov respondentů přehlcené a po dobu několika týdnů bylo nemožné se na OAMP objednat či dostat bez objednání. Jak uvedla Zuzana Tollingerová, *„prominutí lhůt je totiž opět opatření, které na nějakou dobu pomohlo omezit šíření nákazy, ale povinné činnosti cizinců i úředníků pouze odsunuly do budoucna a tento skluz bylo možné ve formě radikální přehlcenosti úředníků na pracovišti OAMP pozorovat ještě několik dalších měsíců“*.

6.1.4. Ochranná opatření

Stejně jako v běžném životě i na pracovištích ostatních úřadů včetně OAMP je vstup povolen pouze s ochranou úst, kterou musejí mít jak pracovníci, tak cizinci. Dotazovaní potvrdili, že dostávají roušky, respirátory, dezinfekční gely i rukavice, ve kterých musejí především přepážkoví pracovníci pracovat, jelikož sahají na mnoho papírů a dokladů cizinců. Lenka Kalná uvedla, že na pracoviště byly umístěny stojany s dezinfekcí pro cizince, ovšem málokdo z nich ji na ruce aplikoval. Při největších pandemických vlnách musel být vybrán pracovník, který

na aplikaci dezinfekce při vstupu do budovy dohlížel, což personální krizi na pracovištích OAMP opravdu nepomohlo.

Zajímavý podnět uvedla při rozhovoru Hana Bělská: „*Ochrana úst je na obtíž každému, nicméně při práci s cizinci je to o něco těžší. Dorozumívání s nimi je i v běžné době náročné, mnoho z nich neumí dobře mluvit česky a rouška či respirátor tuhle jazykovou bariéru výrazně zhoršuje. Cizinci pak mají potřebu si ochranu úst při výslovnosti sundat, tudíž dochází k vysokému riziku nákazy a k mnoha nepříjemným situacím.*“ Úředníci pak prosili cizince, aby si ochranu úst nasadili, čemuž mnoho z nich také nerozumělo. Jako velký problém označily Lenka Kalná, Květa Ulčová, Hana Bělská a Zuzana Tollingerová fakt, že často docházelo k tomu, že interní pokyny vedení OAMP nařizují nošení respirátorů v době, kdy vládní nařízení pro vstup do budov povolují pouze nošení roušek. Podle jejich slov pak cizinci s rouškou nemohli být vpuštěni do budovy a byli pracovníky posíláni do nejbližších obchodů pro respirátor. Když se pak vrátili, často nestihli čas své rezervace nebo je mezitím ve frontě na počkání předběhlo už několik dalších cizinců, což vedlo k jejich nespokojenosti a k nepříjemnému chování při kontaktu s úředníky.

Jediná vedoucí Oddělení pobytu cizinců pro Plzeňský kraj Soňa Lukášová zmínila další ochranné opatření – přeorganizování budov OAMP. Uvedla, že v první vlně pandemie byly uzavřeny informační buňky a místo nich se vytvořily provizorní informační stolky u vstupních dveří. Pracovníci, kteří dříve seděli na informacích, seděli v první vlně pandemie u vstupu a organizovali chod oddělení. Kontrolovali, zda byli klienti objednaní, zda mají roušku či jinou ochranu úst, zda si vydezinfikovali ruce, pomáhali jim s vytisknutím pořadového lístku, neobjednaným klientům vysvětlovali možnost objednání či využití pošty, ale především vpouštěli cizince postupně, a to podle času objednávky, aby se neshromažďoval v čekárnách velký počet lidí. Vedle toho ještě měli podávat základní informace, nicméně bez počítače (který na chodbách umístěn nebyl) a prolustrování cizinců, se na většinu dotazů cizinců nedá odpovědět. Podle slov paní Lukášové pak často docházelo k absurdním situacím, kdy úředník šel k počítači vyhledat odpověď na otázku cizince, mezitím neměl dohled nad vchodem do budovy a cizinci bez objednání potají narychlo probíhali dovnitř. Z tohoto důvodu se pak veškeré informace při uzavření informačních buněk přestaly podávat. To však vedlo pouze k nepříjemnému chování cizinců

a k prodloužení doby odbavení na přepážce, jelikož se na potřebné informace cizinci ptali až tam. Na závěr paní Lukášová uvedla: „*Po první vlně bylo uzavření informací označeno za neefektivní a od června roku 2020 byly informační buňky i ve vyhlášených nouzových stavech vždy otevřené. Zůstala pouze jejich omezená doba. Před vypuknutím pandemie byly informace otevřené po celou dobu úředních hodin, od skončení první vlny pandemie to bylo omezeno pouze na určité otevírací hodiny, které si každé pracoviště zvolilo samo.*“

Hned na počátku pandemie byla také předělána skla na přepážky nebo biometrické přepážky. Dotazovaní pracovníci popisovali, že tato skla byla tvořena ze dvou částí, as otvorem mezi nimi, aby se pracovníci s cizinci slyšeli a mohli si podávat doklady a listiny. Vedení OAMP na pandemii rychle reagovalo a dalo vyrobit nová skla, která mají otvor velmi malý, takže se riziko nákazy zmenšilo.

Dotazované pracovnice z rozhodčího pracoviště (Nikol Kollrossová, Jana Pechová a Lenka Tyrová) viděly negativní dopady především v pozastavení veškerých výsledků, jelikož to byl hlavní dopad na jejich činnost. Podle jejich slov Václav Dohnal (vedoucí rozhodčího oddělení pro Plzeňský kraj) vyhodnotil, že několikahodinový pobyt v jedné výsledkové místnosti, kterého se účastní vyslychající, přísedící pracovník OAMP, žadatel, svědek a často také tlumočníci a právní zástupci, je příliš rizikový. Výsledky byly zastaveny po celou dobu trvání prvního nouzového stavu. Pozastavení výsledků mělo za následek opoždění rozhodnutí o žádostech. Dvuměsíční lhůta pro rozhodnutí správního orgánu v této věci se v praxi ani dodržet nedala. Je to další z případů, kdy se povinnosti úředníků pouze odsouvaly na dobu neurčitou. V době první vlny pandemie tedy rozhodující pracovníci museli mnoho žádostí nechat ležet a po skončení této vlny několik měsíců doháněli časový skluz, kdy prováděli i několik výsledků denně.

6.1.5 Pracovníci

Zástupkyně vedoucí Oddělení pobytu cizinců Bohumila Nová při rozhovoru mluvila především o dalším negativním dopadu koronavirové situace – snižujícím se počtu pracovníků. Uvedla, že „*převážná většina zaměstnanců OAMP jsou ženy a tak část z nich byla po celou dobu uzavření škol doma na OČR; ani pracovištím OAMP se samozřejmě covid-19 nevyhnul, proto bylo mnoho pracovníků na nemocenské*“. Kateřina Bělíková zmínila, že při první vlně pandemie se všichni zaměstnanci rozdělili do dvou skupin a chodili do práce každý druhý týden. To bylo ovšem v tomto oboru dle jejího názoru velmi nepraktické, jelikož

kromě přepážkových pracovníků zastává každý svou práci, při které ho buďto nikdo neumí nahradit, nebo ho nemá kdo nahradit. Nicméně od dalších vln pandemické krize již nebylo rozdělení do skupin možné, a to právě z důvodu chybějících pracovníků. Od listopadu 2020 začala na některých pracovištích OAMP vypomáhat i poradna pro cizince, která patří pod diecézní charitu a sídlí také v budovách OAMP. Pracovníci poradny vypomáhají v dohodnuté dny zaměstnancům OAMP, kteří dohlíží na dodržování pravidel pro vstup do budovy a kteří podávají informace návštěvníkům.

Bohumila Nová jako další problém v době pandemické krize zmínila home office. Vládní nařízení doporučují přejít na homeoffice všude, kde to lze, podle jejích slov však činnosti OAMP nelze vykonávat na homeoffice, a to především z toho důvodu, že programy, ve kterých se pracuje, nejsou volně přístupné z domovů. Bohumila Nová prozradila, že pravomoci vedoucích pracovníků OAMP dovolují udělit pouze 6 hodin home officu týdně každému zaměstnanci, nicméně zvyšující se počet nemocných zaměstnanců a zaměstnanců v karanténě či na OČR jim to většinou neumožnil. Dodala, že *„home office se tedy uděluje jen výjimečně, a to ne k vykonávání práce, ale spíše k sebevzdělávání a studijnímu volnu, k prostudování nových nařízení a pravidel, které nelze všechny při denním shonu v práci sledovat“*.

O této problematice hovořili i dotazovaní rozhodčí pracovníci, kteří vysvětlovali, že především jejich absencí vzniká velký problém. Každý z nich má totiž na starost určité žádosti, které za ně v případě jejich absence nikdo nepřevzme ani nedodělá. Při jejich 14denní karanténě nebo nemocenské se lhůta pro rozhodnutí žádosti většinou nestihne, což vede k nespokojenosti cizinců a jejich mnoha stížnostem na nečinnost správního úřadu.

Chybějící pracovníci mají také přímý vliv na koordinaci počtu slotů pro objednání klientů jak v internetovém objednávkovém systému, tak v telefonickém objednávkovém systému. Koordinaci má na starost vedoucí oddělení Soňa Lukášová. Při rozhovoru hovořila o tom, že především v době, kdy byl vstup na pracoviště OAMP povolen pouze objednaným klientům (první vlna pandemie), volili vedoucí pracovníci počet slotů pro objednání v závislosti na počtu pracovníků. Podle jejích slov i v dnešní době, kdy na pracoviště mohou i neobjednaní cizinci, se počet objednávkových slotů odvíjí od počtu pracovníků,

jen se nechává rezerva pro ty neobjednané. Proto pandemie covidu-19 a s ní spojené absence pracovníků způsobovaly chaos, velké časové prodlevy v případě objednaných cizinců a ještě větší čekací doby u neobjednaných cizinců.

6.1.6. Podmínky pro vstup na pracoviště OAMP

Posledním negativním dopadem koronavirové krize na činnost OAMP, který zmínili někteří pracovníci odboru, je zkrácení úředních hodin a s ním související podmínky cizinců pro vstup na pracoviště. Tato pravidla se ovšem v průběhu pandemické krize velmi často měnila.

Květa Ulčová popisovala situaci, kdy v první pandemické vlně a tedy s vyhlášením prvního nouzového stavu (jak již bylo zmíněno výše) došlo k uzavření úřadu pro cizince na 3 týdny. Veškeré úkony bylo možno vykonávat pouze poštovním podáním. Po 3 týdnech došlo k otevření úřadu, ovšem pouze pro objednané cizince. Jelikož byly prominuty veškeré lhůty, na nic se nespěchalo, nával cizinců byl zvládnutelný a nebylo ani omezeno to, na které úkony se lze objednat. Při rozvolňování v létě roku 2020 se úřady OAMP otevřely opět pro všechny cizince, snažily se vrátit zpět do zajetých kolejí a snažily se dohnat činnosti, které v dobách zavření úřadu nebylo možné provádět.

S příchodem druhé vlny pandemie, tedy od října roku 2020, ovšem podle paní Ulčové nastal chaos. Soňa Lukášová k tomu uvedla: *„Dle vládního nařízení měly mít všechny úřady otevřeno dvakrát týdně na pět hodin, ovšem objednání cizinci se měli odbavit tak, jak byli objednaní. Úřady OAMP mají ale objednávkové systémy naplněné průměrně na dva měsíce dopředu, tudíž jejich dodělání na momentální ochranu proti šíření nemoci mělo negativní vliv.“* Dotazovaní vypověděli, že úřady OAMP otevřely pouze na povinné úřední hodiny (dvakrát týdně na 5 hodin), a to jen pro objednané klienty. V průběhu prvních týdnů se pravidla pro objednání cizinců měnila každý den. Ani strana úředníků, ani strana cizinců nevěděla, jak to má správně být. Od počátku roku 2021 se pravidla celkem ustálila. Na pracoviště byli vpuštěni pouze objednaní klienti, nebyly stanoveny žádné úřední hodiny pro neobjednané. Výjimkou byli pouze cizinci, kteří měli poslední den (s neprominutou lhůtou) pro učinění úkonu vůči správnímu úřadu OAMP. Objednávat se cizinci mohli pouze na určitý druh nezbytných úkonů, ostatní muselo být učiněno poštovním podáním. Tento výčet úkonů, na které bylo možno se objednat, se měnil prakticky každý týden, což způsobovalo zmatek a vyústilo v nedobrý dojem z fungování úřadu. Na základě

rozhovoru se Zuzanou Tollingerovou, Květou Ulčovou a Lenkou Kalnou lze říct, že při druhém nouzovém stavu bylo možné se objednat a osobně provést pouze úkony registrace po příjezdu, podání žádosti s nutnou osobní účastí (strpění, pro dítě narozené na území ČR, prvotní žádost o dlouhodobý pobyt), nahlédnutí do spisu, udělení překlenovacího štítku (pouze s předložením letenky či jízdenky), úkony činěné na výzvu správního orgánu a výdej pobytového oprávnění.

S těmito pravidly v druhé vlně pandemie vznikly podle většiny dotazovaných dva hlavní problémy, se kterými se činnost pracovišť OAMP potýkala. Prvním problémem bylo internetové objednávání. Vedoucí pracovníci přeprogramovali v programu internetového objednávání agendy, na které bylo možné se objednat, pouze na výše uvedené. Cizinci tomu ovšem nepochopili a volili z výběru agend kteroukoli možnost, i když ve skutečnosti potřebovali něco jiného. Když v tomto případě cizinec přišel a úředník na přepážce zjistil, že je objednan na jiný úkon, než si zvolil, musel cizinci vysvětlit, že objednávka byla vytvořena chybně a bez učinění úkonu poslal cizince pryč. Nicméně ke kontaktu cizince s úředníkem stejně došlo, čas pracovníků to také zabralo a úkon nebyl učiněn – to je další z velmi neefektivních dopadů koronavirové krize na činnost OAMP. Aby k těmto případům nedocházelo, úředníci OAMP podle slov Soni Lukášové kontrolovali objednávky cizinců tak, že si daného cizince vylustrovali v CIS – podle jeho aktuálního pobytu a údajů odhadovali, zda je možné, že chce tento cizinec učinit vybranou agendu a pokud to bylo nemožné nebo podezřelé, cizinci zavolali. Cizinci ale často nemají české telefonní číslo, popř. ho neuvádí nebo uvádí čísla na kontaktní osoby, protože sami neumějí česky. Pro úředníky bylo velmi náročné časově i psychicky takové cizince vůbec kontaktovat.

Druhým problémem pak byly překlenovací štítky. Při druhé vlně pandemie se totiž vydávaly pouze cizincům, kteří ho opravdu potřebovali. Cizinec totiž může být na území i bez platného průkazu pobytu (v době prodlužování pobytu) a překlenovací štítek mít v pase nalepen nemusí. Potřebuje ho pouze v případě cestování za hranice a návrat zpět, v některých případech do práce nebo na žádost jiných úřadů. Proto se štítky vydávaly pouze na základě potvrzení, že štítek cizinec opravdu potřebuje. Jako takové potvrzení stačila letenka nebo jízdenka do zahraničí, žádost zaměstnavatele nebo listiny z jiných úřadů. Potíže pak nastávaly u těch cizinců, kteří chtěli odjet do svých rodných zemí autem – ti

takové potvrzení neměli a tedy domů odjet nemohli. Barbora Lorenzová k tomu řekla: „Záleželo pak na jejich důvěryhodnosti a shovívavosti úředníků, zda jim překlenovací štítek i v tomto případě vylepili, či nikoliv.“

Od skončení druhé vlny pandemie byl přístup na pracoviště umožněn všem cizincům. Bylo možné se objednat všechny úkony a bylo možné přijít na pracoviště OAMP i bez objednání. Ani v dalším nouzovém stavu, který započal 26. 11. 2021, tomu nebylo jinak. Pouze se korigoval přístup pro neobjednané, a to tak, že se dohlíželo na vydané pořadové lístky pro neobjednané, a pokud jejich aktuální počet překročil 10, bylo jejich vydávání pozastaveno. Cílem tohoto opatření bylo snížit počet lidí v čekárnách, aby se zamezilo šíření nákazy.

6.2 Pozitivní dopady koronavirové situace na činnost OAMP

Při rozhovorech s pracovníky OAMP prakticky nezazněly žádné zmínky o pozitivních dopadech koronavirové situace na činnost OAMP, tedy pokud nebereme v úvahu odpočinek při 3týdenním uzavření úřadu, kdy si úředníci mohli psychicky oddechnout a dodělat resty. Jak již bylo zmíněno, tyto 3 týdny pak ale odsunuly jejich povinnosti na následující měsíce, tudíž je celkem diskutabilní, zda je možné to označit za pozitivní dopad koronavirové situace.

Několik dotázaných úředníků také označilo jako pozitivní dopad pandemie nárůst objednaných klientů. Když je převážná část klientů objednaná, zaměstnanci mají přehled, kolik lidí v určitý den musejí stihnout odbavit a kolik jich ještě zbývá. Pracují tak klidněji, nejsou pod tlakem a ve stresu. Přijímat pouze objednané klienty by se líbilo všem dotázaným zaměstnancům, jedná se ale o velmi dlouhodobý cíl.

Další klady, které by se objevily na základě pandemické situace, se při rozhovorech nepodařilo najít, čemuž se nelze divit. Pandemie covidu-19 způsobila nejen ztráty na životech, ale kvůli nouzovým stavům značně omezila svobodu obyvatel a podnikání mnoha firem, z nichž některé musely svou činnost ukončit. Proto už z podstaty věci z takové krize nemohou vyplývat pozitivní následky, a to jak v běžném každodenním životě lidí, tak v činnosti OAMP.

6.3 Návrhy na zmírnění dopadů pandemie na činnost OAMP

Bezesporu každá sféra, ať už veřejná, či soukromá, každý podnik, útvar, odbor nebo oddělení se dozajista může nějakým způsobem vyvíjet, zlepšovat a zkvalitňovat. Zkvalitnit správu jako celek není možné bez toho, aby se zkvalitnila úroveň, na které stojí základní jednotky, zaměstnanci a cizinci. Pandemie tady byla, je a nejspíše i bude, proto je nutné se naučit s ní fungovat, přizpůsobit se jí a snažit se zmírnit její negativní dopady na fungování úřadů OAMP.

6.3.1. Komunikace

Z rozhovorů se zaměstnanci OAMP vyplývá, že stejně jak by bylo vhodné zlepšit v současné krizové situaci komunikaci vlády s veřejností, tak by bylo dobré rovněž zlepšit komunikaci mezi ředitelkou OAMP a jednotlivými vedoucími oddělení. Není to ovšem jen o komunikaci, ale i o pochopení, větší podpoře a menším chaosu. Situace se mění den co den a s ní i různá, často chaotická a nejasná nařízení a usnesení, což snižuje orientaci úředníků a způsobuje pak problémy na pracovištích. I když oproti první a druhé vlně pandemie je komunikace mezi zmíněnými osobami mnohem účelnější, stále je na čem pracovat.

Nejedná se ale pouze o zefektivnění a zkvalitnění komunikace mezi vedením a úředníky, nýbrž i o komunikaci mezi správním orgánem a klientem, resp. jednotlivým pracovníkem a žadatelem – cizincem. Stoupající nervozita a rostoucí strach cizinců má negativní vliv na jejich chování. Cizinci si totiž často nejsou vědomi, co znamená pojem „nouzový stav“. Často ani nevědí, jaké lhůty se při něm promíjí, jaké jsou jejich povinnosti, a proto se obávají případného postihu. Zdrojem této komplikace je především jazyková bariéra. Správní orgán OAMP poskytuje aktuální informace na úředních deskách, na internetu i na tabulích při vstupu na pracoviště, většina cizinců jim ale nerozumí. Z praxe dotazovaných pracovníků jsme se dozvěděli, že nejčastější problémy s porozuměním mají příslušníci Ruska, Běloruska, Vietnamu a především Mongolska. Tomuto problému by mohla pomoci nově zavedená povinnost cizinců, kteří do ČR přijeli po 1. 1. 2021, absolvovat integrační kurz. Tyto kurzy podávají cizincům základní přehled o tom, kde se mohou dostat k základním informacím, které k plnění jejich povinností potřebují, učí je základní zvyky

a tradice ČR a podávají informace o základních úřadech, jež cizinci pro svůj život na našem území využijí.

6.3.2. Vzdělání

Dále by dopady koronavirové situace na činnost OAMP mohlo zmírnit prohloubení vzdělání a informovanosti úředníků v rámci dané problematiky. Informace se k nim totiž často dostávají pozdě a jejich orientace ve všech nových nařízeních a metodických pokynech není z časových důvodů možná. Většina zaměstnanců náběřčích pracovišť OAMP nemá právní vzdělání, jelikož pro podstatnou část činností není vyžadováno, proto pro ně např. pochopení nových metodických pokynů není jednoduché. Tvůrci těchto pokynů navíc často přesně neurčují pravidla, co je povoleno a co není, ke každému pravidlu přičleňují mnoho výjimek a k většině úkonů udávají pouze cíle a určité mantinely, ale konkrétní provedení nechávají na vedoucích jednotlivých odborů. To, že přikázaných cílů mnohdy nelze v daných mantinelech dosáhnout, se už neřeší. Častější školení zaměstnanců nebo stručněji, jasněji a cíleněji tvořené metodické pokyny, které by pracovníci chápali, stíhali si je prostudovat a díky nim se pak v praxi lépe orientovali, by určitě zamezily některým dopadům další pandemie.

6.3.3. Legislativa a systematizace

Zmírnit negativní dopady pandemie by mohla i nová legislativa. Řešení by mohlo být v dlouhodobém prominutí nebo prodloužení zákonných lhůt pro správní orgán (při rozhodování žádostí), který je často není schopen dodržet. Za zamýšlení zákonodárců by stálo i zrušení některých náležitostí k žádostem nebo zrušení určitých povinností, které cizinci vůči OAMP mají. Kdyby cizinci neměli povinnost hlásit kupříkladu každou změnu adresy (stejně není v mnoha případech pravdivá), ušetřilo by to správnímu orgánu mnoho času, kterého je při dohánění ztracených dní při pandemii a při stálém radikálním nárůstu cizinců výrazný nedostatek.

Další možností by bylo vydávat pobyty na delší dobu. Jak již bylo zmíněno, nejčastějším druhem pobytu cizinců je zaměstnanecká karta, která je vydávaná většinou na 2 roky. Člověk, který žije v ČR na tento druh pobytu, musí být zaměstnancem a pracovat zde. Pokud dostane nebo podá výpověď, má 60 dnů na nalezení nové práce a podání žádosti o změnu zaměstnavatele. Musí mít vždy platnou adresu pobytu a každou změnu musí hlásit. Pokud jednu ze zmíněných povinností nesplní, jeho pobyt zaniká a musí opustit území ČR. V případě, že by

se zaměstnanecké karty vydávaly na delší dobu, nic by to neohrozilo. Spíše by to ušetřilo mnoho práce úředníkům, kteří s žádostmi o prodloužení pobytů ztrácí mnoho času.

Ještě zásadnějším řešením by byla samozřejmě systematizace, tím je myšleno více vyhrazených služebních míst pro zaměstnance OAMP. Kdyby bylo více zaměstnanců, nebyly by objednávkové čekací doby dlouhé 2 měsíce, neexistovaly by resty, které vznikly začátkem pandemie, zkrátka bylo by pro cizince jednodušší se na úřad OAMP dostat a provést veškeré potřebné úkony. V tomto případě by se daly dodržet všechny lhůty (jak pro cizince, tak pro správní orgán), jelikož by to praxe umožňovala.

6.3.4. Elektronizace, modernizace

Negativní dopady pandemie by zajisté zmírnila i elektronizace OAMP. Elektronické podání nebo elektronicky vedené náležitosti a žádosti by zjednodušily mnoho činností úředníků a zároveň zmírnili riziko nákazy. Kdyby veškerá administrativa byla pouze v elektronické podobě, odpadla by celá činnost uchovávání MCE, zakládání, jejich vyhledávání a odesílání. Administrativní pracovníci by měli také výrazně ulehčenou činnost, nemuseli by řešit tolik pošty a vytvářet mnoho soupisek. Veškeré žádosti a dokumenty by se nemusely odesílat z pracoviště na pracoviště, měli by k nim přístup všichni pracovníci OAMP nezávisle na místě úřadu, kde pracují. Ani přepážkoví pracovníci by se neutápěli v hromadě dokumentů, neřešili jejich pravost a originalitu. Komunikace mezi úřady by byla mnohem jednodušší. K elektronizaci sice postupně dochází a je to i jeden z hlavních cílů OAMP pro následující roky, pokrok je ale prozatím nevýrazný, spíše nulový.

Pomocí by byly také moderní elektronické nástroje, které by ulehčovaly činnost OAMP. Mohlo by jít o systémy, které by hlídaly a zabezpečovaly určitý počet klientů na pracovištích, popř. tablety, na kterých by se mohli cizinci přímo na pracovišti OAMP za přítomnosti školených úředníků objednat. Prolomila by se tak neschopnost některých cizinců se do internetového objednávkového systému zaregistrovat. Právě u internetového objednávání na OAMP by byla potřeba modernizace – zjednodušení celého procesu. Je nutné se zamyslet i nad tím, pro koho je služba určena. Jsou to přece cizinci, kteří často neznají český jazyk. Právě tato neznalost pak brání jejich registraci a následně splnění cíle OAMP – zvýšit procento objednaných klientů přes internet, a to bez podpory pracovníků OAMP.

6.4 Shrnutí rozhovorů

Koronavirová pandemie s sebou přinesla mnoho negativních dopadů, které ovlivnily činnost OAMP. Patří do nich především neefektivní navyšování poštovního podání, radikální nárůst žádostí o přechodné pobyty občanů EU, prominutí některých lhůt, které mělo za následek pouze oddálení a nakupení povinností úředníků OAMP, nově vzniklá nepříjemná ochranná opatření, výrazný úbytek – nedostatek pracovníků a chaos pro cizince i úředníky v podmínkách pro vstup cizinců na pracoviště OAMP. Pozitivních dopadů pandemické situace dotazovaní zaměstnanci moc neshledali, označili za ně pouze chvilkový odpočinek, zvyšující se procento objednaných cizinců a s tím spojenou práci v menším stresu a shonu. Možnosti odstranění nebo alespoň zmírnění dopadů koronavirové situace spatřuji především ve zlepšení a prohloubení komunikace (jak uvnitř správního orgánu OAMP, tak navenek k cizincům), v kladení větších nároků na vzdělání úředníků v dané problematice (metodické pokyny a pandemická nařízení), ve zjednodušení legislativy, ve změně systematizace státní správy a také v elektronizaci a modernizaci správního orgánu OAMP.

Na rozhovorech mě nejvíce překvapilo to, že žádný z dotazovaných zaměstnanců nenašel žádný osobní cíl, kterým by chtěl pomoci dopady koronavirové pandemie na činnost OAMP zmírnit, popř. úplně odstranit.

Jako největší problém v činnosti OAMP, který vznikl nebo se prohloubil na základě pandemické situace a je neudržitelný, označili všichni dotazovaní zaměstnanci neustále se zvyšující počet příjíždějících cizinců a s tím souvisejících agend a tomu neodpovídající počet zaměstnanců.

Pracovníci mi pomohli do tohoto tématu proniknout, ukázali mi jejich náhledy na řešenou problematiku, uvedli mnoho praktických příkladů a zkušeností a proto hodnotím provedení všech rozhovorů se zaměstnanci jako velmi obohacující.

Lze říct, že první vlna pandemie byla jiná, mnohem horší. Protože byla nečekaná, obrátila chod celého úřadu OAMP vzhůru nohama. Od jejího skončení si všichni na pandemii zvykají, snaží se naučit s ní fungovat. Dopady pandemie se postupem času zmírňují. Dnes už činnost OAMP stále probíhající pandemií výrazně omezena není, úřad funguje bez větších omezení a všechny zmíněné negativní dopady se včas podchycují. Některé z nich ale ovlivnit nejdou, takže je

nutné se s nimi smířit, u některých lze následky zmírnit a na tom vedení úřadu OAMP postupně pracuje.

Závěr

Na závěr této práce bych chtěla zmínit, že jsem velmi spokojená s výběrem tématu, řešená problematika mě opravdu zaujala. Vyhotovení diplomové práce mi umožnilo více proniknout do problematiky azylové a migrační politiky a zjistit více informací, jež se týkají chodu a činnosti OAMP.

Jedním z cílů této práce bylo přiblížit základní otázky problematiky migrace v souvislosti s ČR. V první kapitole jsem tedy obecně přiblížila, co to migrace je a jak je dnes společností vnímána, vymezila jsem základní pojmy, jako jsou cizinec, migrant, nelegální migrace, uprchlík a žadatel o mezinárodní ochranu, které se v této souvislosti často používají a jejichž znalost je nezbytná pro porozumění této diplomové práci. Dále jsem charakterizovala migrační politiku ČR, vypsala její základní tematické okruhy a základní zásady, jimiž se řídí. V této kapitole jsem také popisovala aktuální stav migrace v ČR. Zmínila jsem počet cizinců na území ČR a jeho vývoj, včetně rozdělení těchto cizinců podle jejich pobytového oprávnění, vypsala jsem nejčastější státní příslušnosti cizinců pobývajících na našem území, popsala jsem také počet žádostí o mezinárodní ochranu, kolik bylo objeveno nelegálních migrantů a z jakých zemí. Další téma této kapitoly je legální migrace v ČR. Snažila jsem se charakterizovat základní možnosti pobytových oprávnění, na které mohou cizinci v ČR pobývat. Vedle krátkodobých víz udělovaných Ministerstvem zahraničních věcí ČR je tu možnost dlouhodobého pobytového oprávnění, tedy přechodný, dlouhodobý a trvalý pobyt. Jako poslední jsem se v této kapitole zabývala národnostními menšinami a jejich definicí, jelikož je tento pojem často s cizineckou problematikou spojován, i když se jedná o státní občany ČR.

Dalším cílem této diplomové práce bylo vymezit institucionální a legislativní rámec azylové a migrační politiky. Druhou kapitolu jsem tedy zaměřila na charakteristiku základních orgánů státní správy ČR, které se touto problematikou zabývají. V čele stojí Ministerstvo vnitra, které otázky migrace spravuje právě skrze OAMP. Definovala jsem základní činnosti a vypsala jeho centrální a regionální pracoviště. Zmínila jsem i Správu uprchlických zařízení spolu s typy a počty azylových zařízení, které provozuje, a Komisi pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců. Dalším důležitým orgánem je Policie ČR, která svou činnost na úseku migrace vykonává prostřednictvím Ředitelství služby cizinecké policie a podřízenými odbory cizinecké policie. Jak jsem popsala, vedle

Ministerstva vnitra se azylovou a migrační politikou zabývají skoro všechna další ministerstva, v práci jsem vyzdvihla ještě Ministerstvo zahraničních věcí, které spravuje zastupitelské úřady v zahraničí a udělování krátkodobých víz, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo průmyslu a obchodu. Ve třetí kapitole jsem se zaměřila na legislativní rámec, charakterizovala jsem základní předměty úpravy u zákona o azylu, zákona o státním občanství, zákona o dočasné ochraně cizinců a zákona o zaměstnanosti. Detailněji jsem pak popsala zákon o pobytu cizinců a uvedla jsem základní body jeho novelizace z roku 2021.

Dalším cílem práce bylo nastínit a charakterizovat, co vše spadá do činnosti Oddělení pobytu cizinců a Oddělení pobytového správního řízení jako součástí OAMP. Čtvrtou kapitolu jsem tedy věnovala činnosti náběřčích pracovišť OAMP a popsala jsem, čím se zabývají a co tvoří náplň práce přepážkových pracovníků, pracovníků biometrie, administrativních pracovníků, MCE pracovníků a vedení. V páté kapitole jsem se věnovala popisu činnosti rozhodčích pracovišť OAMP, které se zabývají především prováděním výsledků žadatelů o pobytová oprávnění, ukončováním spisů, zánikem zaměstnaneckých karet, zastavováním řízení a především rozhodováním žádostí, u čehož jsem vypsalala i hlavní náležitosti k nejčastějším druhům pobytů, které musejí cizinci dokládat při žádosti o jakýkoliv druh pobytového oprávnění.

Poslední cíl, kterému jsem věnovala praktickou část, spočíval ve vymezení dopadů koronavirové krize na činnost OAMP a nastínění návrhů na jejich zmírnění nebo úplné odstranění. Provedla jsem rozhovory s 16 zaměstnanci OAMP, se kterými jsem probírala jejich názory na pozitivní a negativní dopady pandemické krize na činnost OAMP, na jejichž základě jsem popsala 6 základních negativních následků koronavirové pandemie v souvislosti s OAMP. V důsledku koronavirové krize se na náběřčích pracovištích OAMP výrazně zvýšil počet poštovních podání, které ale při práci s cizinci není efektivní. Ve většině poštou podaných úkonech chyběly potřebné náležitosti, což vedlo k opakovanému vyzývání a snížení efektivnosti úřadu. Jako druhý negativní následek jsem uvedla rapidní nárůst žádostí o přechodný pobyt, jelikož uzavření hranic v době nouzového stavu zabránilo vstoupit na území ČR občanům EU bez přechodného pobytu, kteří zde žijí mnoho let a nikdy předtím ho nepotřebovali. Třetím zjištěným dopadem bylo prominutí lhůt, které s sebou přineslo obrovský zmatek

a především přehlčení pracovišť po skončení pandemických vln. V souvislosti se čtvrtým zjištěným dopadem koronaviru – zavedením ochranných opatření, jsem psala o ochraně úst, která především při práci s cizinci byla příčinou nejasností při komunikaci, o předělání budov OAMP (ochranná skla), o uzavření informací přepážky, jejíž pracovníci působili jako koordinátoři u vstupu do budov a o pozastavení všech plánovaných výslechů, což způsobilo mnoho nedodržených lhůt pro rozhodnutí žádostí. V pátém bodu jsem se věnovala akutnímu nedostatku pracovníků, kteří kvůli pandemii byli často v karanténě, na nemocenské nebo na OČR, zdůraznila jsem, že práce na home office je u pracovníků OAMP prakticky neproveditelná, a také problém s koordinací slotů v objednávkových systémech s nepředpokládaným počtem pracovníků. Poslední zjištěným negativním dopadem pandemie byly neustále se měnící podmínky pro vstup na pracoviště OAMP, které zapříčinily obrovský chaos a mnoho nepříjemných a nespokojených konfrontací cizinců a pracovníků.

Při diskusích o pozitivních dopadech pandemie zaměstnanci OAMP nebyli moc výřeční. Několik z nich označilo za pozitivní dopad koronaviru 3týdenní odpočinek z důvodu absolutního uzavření pracoviště, který ovšem nezbytnou činnost pouze odsunul na jindy. Jako jediný zjištěný pozitivní dopad pandemické krize se jeví nárůst objednaných klientů, což pracovníkům náběrcích pracovišť OAMP umožňuje mít větší přehled o tom, kolik cizinců musí za den odbavit a co budou potřebovat.

V druhé části šesté kapitoly této diplomové práce jsem se potom snažila sama vymyslet a nastínit možnosti zmírnění nebo úplného odstranění těchto negativních dopadů na činnost OAMP. Jako první jsem zdůraznila zlepšení komunikace, a to jak mezi ředitelkou OAMP a vedoucími jednotlivých oddělení, tak mezi zaměstnanci OAMP a cizinci. Jak jsem již zmínila, není to ale jen o komunikaci, ale i o pochopení, větší podpoře a menším chaosu, který na mnoha odděleních OAMP panoval. Jako další nápad jsem uvedla návrh na zvýšení úrovně vzdělání úředníků, a to především v podobě častějších školení zaměstnanců. Pandemické pokyny a pravidla byly mnohdy sepsány složitou právníčkou řečí a často byly nepochopeny, proto by z mého pohledu pomohla častější školení nebo stručněji, jasněji a cíleněji tvořené metodické pokyny. Dále by zajisté pomohla změna legislativy, konkrétněji zjednodušení správních procesů v oblasti migrační a azylové politiky; podle mého názoru by bylo účelné

i odstranění určitých povinností cizinců, což by pomohlo zmírnit přehlcení všech pracovišť. Tomu by mohla zabránit i systematizace – tím je myšleno více vyhrazených služebních míst pro zaměstnance OAMP. Jako poslední jsem konstatovala, že i elektronizace a modernizace by vypomohla ke zmírnění negativních dopadů na činnost OAMP. Elektronizace by ulehčila práci především MCE a administrativním pracovníkům, ale zjednodušila by i komunikaci všem ostatním. Modernizací myslím například instalovat objednávkové tablety či zavést systémy pro počítání cizinců na pracovišti, což by rovněž mohlo vést ke zjednodušení činnosti celého úřadu.

Zpracovávání mé diplomové práce pro mě bylo velmi přínosné. Čas, který jsem tomu věnovala, mi pomohl proniknout do řešené problematiky hlouběji, získala jsem mnoho nových informací a poznatků. Umožnilo mi to absolvovat rozhovory s ostatními zaměstnanci OAMP a dozvědět se tak jejich vlastní pohledy ohledně dopadů pandemie na jejich každodenní činnost, přičemž zmínili i několik zajímavých poznatků a pracovních zkušeností.

Díky této práci jsem si uvědomila to, že problematika azylové a migrační politiky bude do budoucna nejspíše stále více rozebíraným tématem, ve kterém se budeme muset dobře orientovat, i když už nyní se OAMP postupně snaží zmírňovat důsledky pandemické krize a zvládat výrazný nárůst cizinců, kteří do ČR přicházejí žít. Přes veškerou snahu úředníků bude nutné alespoň něco změnit – zvýšit počet zaměstnanců, změnit legislativu nebo redukovat ochranná opatření proti pandemii, protože aktuální stav je z dlouhodobého hlediska neudržitelný.

Resume

The thesis describes and analyzes the activities of the Department of Asylum and Migration Policy. The problematic of asylum and migration politics is becoming more and more known by the public, migration crisis is deepening, number of foreigners coming to the Czech Republic is quickly rising and because of that, it is good for everyone to be oriented in this problematic, know that the Department of Asylum and Migration Policy exists, what are its activities and what issues do its employees address.

The objective of the thesis is to approach the basic questions from the area of migration problematic in connection with the Czech Republic, define institutional and legislative framework of the asylum and migration policy and above all, characterize all activities of the Department of Residence for Foreigners and the Department of Residential Administrative Procedure as a part of the Department of Asylum and Migration Policy. The thesis should also point out the impacts of coronavirus crisis on the activity of the Department of Asylum and Migration Policy and outline the options of their mitigation or complete removal.

The thesis is made up of the theoretical and practical part. The theoretical part in the first chapter introduces the concept of migration, explains the basic terms which are often used in connection with this problematic, characterizes the migration policy of the Czech Republic, describes the current state of migration in the Czech Republic, defines the possibilities of legal migration in the Czech Republic and clarifies the term national minority. The second chapter defines the institutional framework in connection with the asylum and migration policy. From the parts of the Ministry of the Interior, it focuses in detail on the description of the Department of Asylum and Migration Policy, Refugee Facility Management and the Commission for Decisions on the Residence of Foreigners and it also outlines activity of the Police of the Czech Republic, Ministry of Foreign Affairs and other concerned ministries. The third chapter deals with the characterization of the legislative framework of the addressed problematic, especially with the law On the Residence of Foreigners in the Czech Republic and Amending Certain Acts including its amendment. The fourth chapter is dedicated to the description of the activity of the Department of Residence for Foreigners with division on the activity of counter staff, biometrics staff, administrative staff, mobile clinic experts and management. The last theoretical fifth chapter analyzes the activity of

the Department of Residential Administrative Procedure main tasks of which include interrogation, closing files, termination of employee cards and deciding on applications.

The practical part, meaning the sixth chapter of the thesis focuses on defining impacts of the coronavirus crisis on the activity of the Department of Asylum and Migration Policy. Based on a few interviews with the Department of Asylum and Migration Policy employees, it tries to clarify and outline positive and negative effects of the pandemic on the activity of the Department of Asylum and Migration Policy and the second half of the thesis presents a few possible mitigations of the negative effects, of which there are certainly much more.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

BEDNÁŘOVÁ, Markéta a Eva LÁSKOVÁ. *Pobytová oprávnění studentů v České republice*. Brno: Masarykova univerzita, 2020. ISBN 978-80-210-9775-9.

BOYON ŠKODOVÁ, Svatava a Jitka CVEJNOVÁ. *Jazyková integrace a komunikace s cizinci: (úroveň A2)*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2017. ISBN 978-80-7481-199-9.

BROUČEK, Stanislav. *Česká republika a diaspora: co bylo a co bude?* Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2019. ISBN 978-80-88081-24-1.

BROUČEK, Stanislav. *Migrace a česká etnologie*. [Praha]: Středisko společných činností AV ČR, 2018. Věda kolem nás. ISBN 978-80-270-4277-7.

CARENS, Joseph H. *Imigranti a právo na pobyt*. Přeložil Martin BRABEC, přeložila Miluše KOTIŠOVÁ, přeložil Josef VELEK. Praha: Filosofia, 2016. Filosofie a sociální vědy. ISBN 978-80-7007-471-8.

COHEN, Robin. *Migrace: stěhování lidstva od pravěku po současnost*. V Brně: Mapcards.net, 2019. ISBN 978-80-87850-09-1.

Český statistický úřad. *CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICĚ: FOREIGNERS IN THE CZECH REPUBLIC*. Praha, 2021. Kód publikace: 290027/2021.

ČIŽINSKÝ, Pavel. *Cizinecké právo: práva a povinnosti cizinců a jejich rodinných příslušníků při vstupu a pobytu na území ČR, jejich zaměstnávání a podnikání, zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, řízení a provozování vozidla, přístup ke vzdělání a studiu, rodinné soužití s cizinci, mezinárodní ochrana/azyl, státní občanství*. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-887-1.

DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-039-1.

DUMMETT, Michael. *O přistěhovalectví a uprchlících*. Přeložila Sylva FICOVÁ. Praha: Filosofia, 2016. Dnešní svět. ISBN 978-80-7007-462-6.

KACZOR, Pavel. *Trh práce, pracovní migrace a politika zaměstnanosti ČR po roce 2011*. Praha: Oeconomica, 2013. ISBN 978-80-245-1930-2.

KOUDELKA, Josef. *Imigrace a liberalismus: dopady migrace, teorie a možná řešení*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2018. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-454-4.

PAVLÍKOVÁ, Eva a Karel SLÁDEK. *Sociální situace a religiozita ukrajinských migrantů v ČR: kolektivní monografie*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2009. ISBN 978-80-86818-95-5.

PÍTROVÁ, Lenka. *Aktuální právní aspekty migrace*. Praha: Leges, 2016. Teoretik. ISBN 978-80-7502-162-5.

RÁKOCZYOVÁ, Miroslava, Robert TRBOLA a Ondřej HOFÍREK. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-023-0.

UHEREK, Zdeněk, Věra HONUSKOVÁ, Šárka OŠŤÁDALOVÁ a Vladislav GÜNTER. *Migrace: historie a současnost*. Ostrava: Občanské sdružení PANT, 2016. Moderní dějiny (Občanské sdružení Pant). ISBN 978-80-905942-9-6.

VLÁČIL, Jiří. *Právo na vstup a pobyt na území členských států Evropské unie*. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2016. Prameny a nové proudy právní vědy. ISBN 978-80-87975-52-7.

Internetové zdroje

About migration. *www.iom.int* [online]. 2021 International Organization for Migration [cit. 5. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.iom.int/about-migration>

JUNGWIRTH Tomáš. *Cesty k prosperitě: migrace a rozvoj v ČR*. [online]. Praha: Charita ČR, 2019. [cit. 6. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/res/archive/015/001830.pdf?seek=1580377027>

Migraceonline.cz 1. *Migrace v ČR: Fakta a čísla*. [online]. 2021. [cit. 5. 2. 2022]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/migrace-v-cr-fakta-a-cisla>

Migraceonline.cz 2. *Současné debaty o imigraci v Evropě – Česká republika (české shrnutí od Kateřiny Danielové)* [online]. 30. 12. 2005. [cit. 7. 1. 2022]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/soucasne-debaty-o-imigraci-v-evrope-ceska-republika-ceske-shrnuti-od-kateriny-danielove>

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. *Zahraniční zaměstnávání* [online]. 2021. [cit. 8. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/zahranicni-zamestnanost>

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. *Působnost ministerstva* [online]. 2021. [cit. 8. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/ministerstvo/o-ministerstvu/pusobnost-ministerstva/pusobnost-ministerstva--1926/>

Ministerstvo vnitra ČR 1. *Audit národní bezpečnosti – bezpečnostní aspekty migrace*. [online]. 2021. [cit. 6. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/audit-narodni-bezpecnosti-bezpecnostni-aspekty-migrace.aspx>

Ministerstvo vnitra ČR 2. *Čtvrtletní zpráva o migraci III – 2021*. [online]. Praha: MV ČR, 2021. [cit. 6. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ctvrtletni-zprava-o-migraci-za-3-ctvrtleti-2021.aspx>

- Ministerstvo vnitra ČR 3. *Dlouhodobý pobyt* [online]. 2022. [cit. 6. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-dlouhodoby-pobyt.aspx>
- Ministerstvo vnitra ČR 4. *Dokazování*. [online]. 2022. [cit. 1. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-prubeh-rizeni-dokazovani.aspx>
- Ministerstvo vnitra ČR 5. *Historie odboru azylové a migrační politiky*. [online]. 2021. [cit. 7. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/historie-odboru-azylove-a-migracni-politiky.aspx>
- Ministerstvo vnitra ČR 6. *Hlášení změn* [online]. 22. 4. 2021. [cit. 6. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/hlaseni-zmen.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>
- Ministerstvo vnitra ČR 7. *Informace pro cizince*. [online]. 2021. [cit. 30. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-informace-pro-cizince.aspx>
- Ministerstvo vnitra ČR 8. *Internetové objednávání pro cizince*. [online]. 2022. [cit. 10. 12. 2021]. Dostupné z: <https://frs.gov.cz/cs>
- Ministerstvo vnitra ČR 9. *Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců* [online]. 2021. [cit. 7. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/komise-pro-rozhodovani-ve-vecech-pobytu-cizincu.aspx>
- Ministerstvo vnitra ČR 10. *Možnosti pobytu cizinců ve vztahu k přístupu na trh práce* [online]. 2021. [cit. 8. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/moznosti-pobytu-cizincu-a-jejich-pristupu-na-trh-prace-cr.aspx>
- Ministerstvo vnitra ČR 11. *Národní centrála proti organizovanému zločinu* [online]. 2021. [cit. 7. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/narodni-centrala-proti-organizovanemu-zlocinu-skv.aspx>
- Ministerstvo vnitra ČR 12. *Obecně o migrační a azylové politice ČR*. [online]. 2021. [cit. 6. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/obecne-o-migracni-a-azylove-politice-ceske-republiky-obecne-o-migracni-a-azylove-politice-ceske-republiky.aspx>
- Ministerstvo vnitra ČR 13. *Potvrzení o pobytu* [online]. 6. 4. 2021. [cit. 10. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/potvrzeni-o-pobytu.aspx>

- Ministerstvo vnitra ČR 14. *Příjezd od ČR, povinnosti a délka pobytu* [online]. 30.11.2020. [cit. 10. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/prijezd-do-cr-povinnosti-a-delka-pobytu.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>
- Ministerstvo vnitra ČR 15. *Působnost ministerstva*. [online]. 2021. [cit. 7. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-pusobnost-ministerstva.aspx>
- Ministerstvo vnitra ČR 16. *Rodná čísla* [online]. 30.11.2020. [cit. 10. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/rady-a-sluzby-dokumenty-rodne-cislo.aspx>
- Ministerstvo vnitra ČR 17. *Slovníček pojmů*. [online]. 2021. [cit. 5. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>
- Ministerstvo vnitra ČR 18. *Spisový a skartační řád* [online]. 2021. [cit. 30. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/spisovy-a-skartacni-rad.aspx>
- Ministerstvo vnitra ČR 19. *Strategie migrační politiky ČR*. [online]. 2021. [cit. 6. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/strategie-migracni-politiky-ceske-republiky.aspx>
- Ministerstvo vnitra ČR 20. *Strategie migrační politiky ČR*. [online]. Praha: MV ČR, 2015. [cit. 6. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/strategie-migracni-politiky-ceske-republiky.aspx>
- Ministerstvo vnitra ČR 21. *Struktura odboru azylové a migrační politiky* [online]. 2021. [cit. 7. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/struktura-odboru-azylove-a-migracni-politiky.aspx>
- Ministerstvo vnitra ČR 22. *Trvalý pobyt* [online]. 2022. [cit. 6. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-trvaly-pobyt.aspx>
- Ministerstvo vnitra ČR 23. *Ústřední orgány státní správy* [online]. 2021. [cit. 6. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ustredni-organy-statni-spravy.aspx>
- Ministerstvo vnitra ČR 24. *Výjezdní příkaz*. [online]. 2021. [cit. 1. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-ukonceni-a-zruseni-povoleni-k-pobytu-a-odjezd-z-cr.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>
- Ministerstvo vnitra ČR 25. *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky 2020*. [online]. Praha, 2021. [cit. 7. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocni-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2019.aspx>

Ministerstvo zahraničních věcí ČR 1. *Bezvízový styk* [online]. 2022. [cit. 6. 2. 2022]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/kratkodobe_vizum/seznam_statu_jejichz_obcane_nepodlehaji/index.html

Ministerstvo zahraničních věcí ČR 2. *Počet českých krajanů v zahraničí*. [online]. 2020. [cit. 5. 2. 2022]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/vyrocní_zpravy_a_dokumenty/poskytnute_informace/pocet_ceskych_krajanu_v_zahranici.html

Ministerstvo zahraničních věcí ČR 3. *Přehled víz* [online]. 2022. [cit. 6. 2. 2022]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/prehled_viz/index.html

Ministerstvo zahraničních věcí ČR 4. *Vznik a působnost ministerstva* [online]. 2021. [cit. 8. 1. 2022]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/vznik_a_pusobnost_ministerstva.html

Policie ČR. *Služba cizinecké policie*. [online]. 2021. [cit. 7. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-831034.aspx>

Správa uprchlických zařízení MV 1. *O organizaci* [online]. 2017. [cit. 7. 1. 2022]. Dostupné z: <http://www.suz.cz/kdo-jsme/historie-a-soucasnost/>

Správa uprchlických zařízení MV 2. *Provoz zařízení* [online]. 2021. [cit. 7. 1. 2022]. Dostupné z: <http://www.suz.cz/co-delame/provoz-zarizen>

Vláda ČR. *Národnostní menšiny*. [online]. 2022. [cit. 5. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rnm/mensiny/narodnostni-mensiny-15935/>

Právní předpisy

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů.

Zákon č. 273/2001 Sb., zákon o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů.

Zákon č. 2/1969 Sb., zákon České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky.

Zákon č. 325/1999 Sb., zákon o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 186/2013 Sb., zákon o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

Zákon č. 221/2003 Sb., zákon o dočasné ochraně cizinců.

Zákon č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti.

Zákon č. 274/2021 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 208/1993 Sb., o Úmluvě o právním postavení uprchlíků a Protokolu týkajícím se právního postavení uprchlíků.

Manuál k novele zákona o pobytu cizinců 2021. MVČR, 2021. Interní dokument.

Rozdělení kompetencí biometrie X přepážky OAMP. Vedoucí OAMP Plzeňský kraj, 2021. Interní pokyn OAMP č. 6.

Popis pracovní činnosti administrativního pracovníka. Vedoucí Oddělení pobytu cizinců Plzeňský kraj, 2020. Interní dokument.

Postup při ukončování spisů a pobytů. Vedoucí OAMP Plzeňský kraj, 2021. Interní pokyn OAMP č. 21.

Rozdělení kompetencí mezi pobytovými pracovišti OAMP. Ředitelka OAMP, 2021. Interní pokyn OAMP č. 15.

Statistika odbavených cizinců za rok 2021. Vedoucí Oddělení pobytu cizinců Plzeňský kraj, 2021. Interní dokument.

Statistika odbavených cizinců za rok 2020. Vedoucí Oddělení pobytu cizinců Plzeňský kraj, 2020. Interní dokument.

Statistika odbavených cizinců za rok 2019. Vedoucí Oddělení pobytu cizinců Plzeňský kraj, 2019. Interní dokument.

Statistika podaných žádostí o přechodný pobyt. Vedoucí Oddělení pobytu cizinců Plzeňský kraj, 2021. Interní dokument.

Rozhovory

Archiv autorky. Rozhovor s paní Květou Ulčovou vedla Petra Mathejzíkova. Plzeň 6. 12. 2021.

Archiv autorky. Rozhovor s paní Terezou Maškovou vedla Petra Mathejzíkova. Plzeň 11. 12. 2021.

Archiv autorky. Rozhovor s paní Lenkou Kalnou vedla Petra Mathejzíkova. Plzeň 5. 1. 2022.

Archiv autorky. Rozhovor s paní Mgr. et. Mgr. Janou Pechovou vedla Petra Mathejzíkova. Plzeň 8. 1. 2022.

Seznam obrázků

Obrázek 1 Vývoj počtu cizinců pobývajících v ČR na základě dlouhodobého pobytového oprávnění (stav k 30. září 2021)	10
Obrázek 2 Vývoj nelegální migrace v ČR.....	11
Obrázek 3 Centra na podporu integrace cizinců v ČR.....	18
Obrázek 4 Vývoj počtu žadatelů o mezinárodní ochranu v ČR.....	24
Obrázek 5 Počty udělených azylů a udělené doplňkové ochrany	24
Obrázek 6 Ukončený evidenční list spisu	39

Seznam tabulek

Tabulka 1 Rozdělení kompetencí mezi pobytovými pracovišti OAMP.....	44
Tabulka 2 Statistika odbavených cizinců za rok 2021	48
Tabulka 3 Statistika odbavených cizinců za rok 2020	48
Tabulka 4 Statistika odbavených cizinců za rok 2019	48
Tabulka 5 Statistika podaných žádostí o přechodný pobyt	50

Seznam příloh

Příloha A: Seznam dotazovaných

Příloha B: Podkladové otázky pokládané při rozhovorech se zaměstnanci OAMP

Příloha A: Seznam dotazovaných

Barbora Lorenzová – přepážková pracovnice OAMP

Zuzana Tollingerová – přepážková pracovnice OAMP

Lenka Kalná – přepážková pracovnice OAMP

Mgr. Vítězslav Vlach – přepážkový pracovník OAMP

Bc. Veronika Irlbeková – přepážková pracovnice, vedoucí pro agendu EU OAMP

Květa Ulčová – přepážková pracovnice, vedoucí pro agendu třetích zemí OAMP

Hana Bělská – biometrická pracovnice OAMP

Kateřina Bělíková – vedoucí pro agendu biometrie OAMP

Kristýna Štrosová – administrativní pracovnice OAMP

Tereza Mašková – administrativní pracovnice OAMP

Pavla Vacková – MCE pracovnice OAMP

Mgr. Soňa Lukášová – vedoucí oddělení OAMP

Bohumila Nová – zástupkyně vedoucí oddělení OAMP

Bc. Nikol Kollrossová – brigádnice na Oddělení pobytového správního řízení OAMP

Mgr. et Mgr. Jana Pechová – rozhodčí na Oddělení pobytového správního řízení OAMP

Mgr. Lenka Tyrová – rozhodčí na Oddělení pobytového správního řízení OAMP

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha B: Podkladové otázky pokládané při rozhovorech se zaměstnanci OAMP

- 1) Jaká je Vaše pracovní pozice a náplň Vaší práce?
- 2) Jaké jsou podle Vás zápory, které přinesla koronavirová krize v souvislosti s náplní Vaší práce a činností OAMP?
- 3) Jaké jsou podle Vás klady, které přinesla koronavirová krize v souvislosti s náplní Vaší práce a činností OAMP?
- 4) Máte nějaký návrh/nápad na zlepšení, který by pomohl dopady koronavirové krize na činnost OAMP do budoucna lépe zvládat nebo se jim alespoň více přizpůsobit?
- 5) V čem spatřujete momentálně největší problém v činnosti OAMP, který vznikl (nebo se prohloubil) na základě pandemické situace a který je dle Vašeho názoru neudržitelný?
- 6) Máte Vy osobně nějaký cíl, kterým chcete pomoci dopady koronavirové krize na činnost OAMP zmírnit nebo odstranit?

Zdroj: vlastní zpracování